

SLOVENE

Inzerati:
Enostolpna petilvrsta (88 mm
široka in 3 mm visoka ali uje
prostor)
za enkrat po 50 v
na dva- in večkrat " 45
pri večjih naročilih primeren
popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.

Poslano:
Enostolpna petilvrsta K 1:
Izhaja vsak dan izvenredno
velike in praznične, ob 3. uri po
Redna letna priloga vsaki red

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 8. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograke 28.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 50.

Položaj na Ruskem je naslednji: Na severu je 20.000 mož zavezniških čet, katerim se je pridružilo 7000 Fincev in Rusov; na jugu stoji proti boljševikom 50.000 kozakov pod poveljstvom generala Krasnova; na Kavkazu so se uprli boljševikom domačini; pri mestu Baku stoji 10.000 Armencev in Rusov in 2500 Angležev; na vzhodu je 80.000 Čeho-Slovakov in kozakov, v vzhodni Sibiriji stojе Italijanci in Japonci. Boljševiške čete se morajo večalimani povsod umikati. — Na italijanskem bojišču so uvedli Italijani 16. t. m. na gorah med Brento in Piavo veliko ofenzivo; tudi na planoti Sedmih občin in ob Pavi se vrše silni topniški boji. Doslej so naši odbili vse napade. — V Albaniji so naši sev. od Pojanov in v ozemlju Tomorja vzei Italijanom več sel. — Na macedonskem bojišču so zavezniki 15. t. m. napadli na črti Sokol-Dobropolje-Vetrenik Bolgare in prodrli na 25 km široki fronti ter pomaknili bojno črto nekoliko naprej. Bolgarom pomagajo Nemci. — Na zapadnem bojišču se boj za Hindenburgovo črto nadaljuje. Na par mestih je ententa napredovala. — Turki so zasedli Baku.

Zgodovina človeštva stoji na pragu velikih dogodkov. Tudi za prihodnost našega naroda je sedanja doba odločilna. Mi in naši otroci bomo uživali toliko svobode, kolikor si je sedaj priborimo. Sedaj je čas, da si ustvarimo srečno bodočnost za nas, ki živimo in za naše pozne rodove. Gorje, ako zamudimo te usodopolne trenutke!

Ker si je naš narod svest visokega pomena sedanjega časa, si je izbral »Narodni svet« v Ljubljani kot najvišjo politično stopnjo. »Narodni svet« bo skušal lajšati bremena, ki težijo naš narod.

Da bo mogel premagati »Narodni svet« ogromno delo, ga mora podpirati ves narod, ga mora podpirati moralno in gmo-tno. »Narodni svet« ne more pobirati dav-kov, pač pa je dolžnost naroda, da si sam naloži ta narodni davek. Prostovoljno naj naš narod plačuje ta davek svoji najvišji politični stopnji.

Delovanje »Narodnega sveta« bo odvisno tudi od gmočnih sredstev, ki mu bodo na razpolago. Zato pozivljamo vsakogar, ki ljubi jugoslovansko domovino, da plača po svojih močeh narodni davek našemu vrhovnemu vodstvu, »Narodnemu svetu« v Ljubljani.

Prispevki naj se pošiljajo na naslov:
»Narodni svet«, Ljubljana; sprejemala pa

jih bodo za naš račun drage volje tudi
upravništva naših listov.

V Ljubljani, dne 21. septembra 1918.

Dr. Anton Korošec.

Z a g r e b, 21. septembra.

Brez dvoma stojimo pred odločitvi-
jo. Jugoslovansko vprašanje je najbolj
pereče, zato hočejo, da se reši, seveda
če nam v korist, to je pač drugo vpra-
šanje. Rešiti se pa mora pod vsako ce-
no, toda za rešitev nimajo nobenega
načrta. V tem oziru velja za Nemce in
Mažare pač stari pregovor, »kolikor
glav toliko misli.« Mir se približuje, če-
prav počasi, do mirovnih pogajanj naj-
bo jugoslovansko vprašanje rešeno. Za-
to vlada v gotovih krogih velika ner-
voznost in pa brezglavost. Tisza potuje
po jugoslovanskih deželah, da zbira
informacije o našem gibanju, Mažari
kujejo skupno z Dunajem načrte, kaj
naj store, da ne pride ljudska volja do
veljave. Mažarom se mudi. Zato se vr-
sti konferenca za konferenco, seveda
brez uspeha. Jugoslovansko vprašanje
je postalo po zaslugi Nemcev in Maža-
rov mednarodno vprašanje. Mi hoče-
mo, da se jugoslovansko vprašanje te-
meljito reši, seveda ne po receptih
Nemcev in Mažarov.

Včeraj so nagloma odpotovali v Budimpešto nekateri poslanci hrvatsko-srbske koalicije, kjer se bodo vršile važne konference. Predmet: jugoslovansko vprašanje. Zanimivo je, kakšno vladu si predstavljajo dunajski krogi za Hrvatsko. »Hrvatska Država« pravi, da bi uvedli radi na Hrvatskem polvojaško upravo, triumvirat, ki bi ga tvorili Clam-Martinic, knez Windischgraetz in grof Tisza. Ta dunajski načrt Mažarom ni všeč. Za Hrvatsko hočejo Mažara in sicer pristnega Mažara, ki bi bil vedno pripravljen na ukaze Budimpešte.

»Hrvatska Riječ« opozarja svoje čitatelje, naj budno pazijo na vse dogodke, ker stojimo pred odločilnimi dogdki. »Reševanje« jugoslovanskega vprašanja se prične, ko se povrne Tisza iz jugoslovanskih dežel.

Hrvatski ban Mihalović je včeraj odpotoval na Dunaj, kjer bo danes skupno z Wekerlejem sprejet od kralja v avdijenco. Nato se vrši v vojnem ministertvu važna konferenca. Radi bi pač vpeljali na Hrvatskem vojaško upravo.

Ogrska volilna reforma je sankcionirana. Ker pa obstoji med ogrsko in hrvatsko volilno reformo junktim, za-

to bo sedaj brezdvomno sankcionirana
tudi hrvatska volilna reforma.

Grof Tisza roma, kakor sem že omenil, po jugoslovanskih deželah, kjer »zbira« podatke. To njegovo romanje se ima po načrtu končati 25. septembra. Takrat ima priti na Dunaj, kjer bo sprejet od kralja v avdijenco. Po tem dnevu mislijo iti dunajski in mažarski krogi na »reševanje« jugoslovanskega vprašanja, ko jim prejce poda poročilo o jugoslovanskem gibanju. Kakšno bo to poročilo, to si lahko mislimo in o tem je vsaka beseda odveč. Gotovo pa je, da Mihalović mora pod vsako ceno pasti. Sedanji ban Mihalović ima v mažarskih očeh pač ta greh, da je preveč naklonjen jugoslovanski mu gibanju. Kdo naj bo njegov naslednik? V časih samoodločbe narodov naj postane na Hrvatskem ban, ki bo naklonjen Mažarom. Kot tak bi bil najboljši na mestu dr. Unkelhäuser. Naloga novega bana bi bila po mažarskem mišljenju, mirno iti preko jugoslovanskega vprašanja in zopet poživiti in okrepiti mažarone, torej širiti na vseh koncih in krajih unionistično misel. Da bo vse to brez uspeha, je jasno.

Glede Bosne se pa Mažarom strasno siline cede. Radi bi jo imeli, toda kako priti do nje? Da pa bodo Mažari veljali na svetu kot najbolj demokratični narod, ki spoštuje samoodločbo, so si izmislili tale načrt: Bosna pripada Ogrski, zato naj se združi s sveto Štefanovo krono. Odločuje naj samo ljudstvo, izvrši naj se plebiscit. Herceg-Bosna šteje okoli dve milijona prebivalcev, od katerih je okoli 700.000 mohamedancev. Ti bodo do zadnjega glasovali z Ogrsko, del prebivalcev sploh ne bo glasoval, manjšina bo proti pridružitvi Bosne Ogrski, in tako bo Ogrska po ljudski volji dobila našo jugoslovansko Bosno. Seveda se glede mohamedancev motijo, ker je njihova večina vendar narodno zavedna in zato tudi z majniško deklaracijo.

Tako delata Dunaj in Budimpešta račune in mešetarita za našo kožo. Da to in tako dolgo časa ne bo šlo več, je jasno.

Mažarski in nemški listi neprenehoma pretresajo jugoslovansko vprašanje in ga po svoje rešujejo. »Pester Lloyd« poroča o načrtih Dunaja in Pešte in pravi, da je potovanje Tisze po Bosni in Hrvatski v zvezi z jugoslovanskim vprašanjem. »Az Est« pravi, da ima grof Tisza misijo stopiti kot

„Jeklena maska“.

pisal Milan Kuret. — Samozaložba. — Razpro-
 šaja J. Štoka, Trst, 1918. Str. 78. Cena vez. 3.50 K.

Skoroda nepoznan, v istrski samoti
nujoč in delujoč, je stopil Milan Kuret z
birko pesmi »Jeklena maska« nenađoma
javnost. Poznali smo ga le iz dveh, treh
načinskih pesmi, ki so izšle pred leti v
»Dom in Svetuc«, in to je bilo vse. Zdaj, v
asu strahote mraku in bolesi je razgrnil
voj mrki obraz in nam ponudil z drobno
oko svoje razbolelo srce v dar. Zakaj pre-
lišno je bilo gorje, da bi ga nosil sam, pre-
glaš je bil dvom, da bi ga ne izlil v pe-
em. A ta pesem

ne kliče vstajenja,
žalostinka je hčerka grobov,
je tožba v zlobi življenja,
tolažnica v običnu mrakov.

S temi verzji je podal Kuret duševno izadje svoje zbirke: dvom, bolest, hrepenje po sreči in onemogla moč pesimi-
ma. V prvem ciklu »Sfingi življenja«, ki
bsega povest njegove iskajoče duše, se je
odlal na pot, da doume skrivnost življe-
ja, da razreši strašni — naj, ki ga muči

neprestano, ki se je zajedel v njegovo dušo in hoče odgovora. A zaman kliče, prosi, roti: odgovora ne najde, le kruti porog igra na ustnah nezrešljive sfinge. V mraku tava, obup ga davi, dokler ne zasliši diha tajnih ust:

»Ne čakaj — ljubi! Delaj — ne vprašuj!«

Tedaj spozna, da je bistvo našega življenja delo in ljubezen, da le v niju najdemo pokoj in moč strnemu duhu, tolažbo raztrganemu srcu. A preveč prežeta je vsaka njegova misel svetobolja, pregloboko je razžgala dušo, da se mu je izvil iz mrzlega objema. Natrga šop »Črnih krizantem« na grob minulih dni in prosi:

*pustite, solza zadnja naj v noč njegovo kane —z.

Naslika nam »Lastni portret«, odpre knjigo svojega življenja in se obtoži: »Sam si kriv!« In ko mu je umrlo solnce, ko je smeh utihnil v njegovih očeh, izpove v »Pravljici« vso svojo tragiko:

Zdaj sem berač in prosim vbogajme
pri bogatinih, ki pomlad imajo,
ki ni se jim še mravz vsesal v srce,
ki še v očeh jim zarje plapolajo.

Po tej izpovedi skrušenega duha očita razumu, da je »zvalil dušo na križev pot trpljenja, zalučal daleč, daleč v puščo jo življenja« in nam kliče:

O bratje, na življenja mračna pota
naj mir ne sveti vam, naj sveti vam srce!

Cikel otožnih, ne sentimentalnih »Iz-
zvenelih pesmi« je ubran, ne tako divj
kot prejšnji, bolj umerjen se mi zdi. Med
njimi najlepša in najtišja »Starec pomladi«.
V »Nočnih melodijah«, v tajnem somraku,
v petju zvezd in čričkov se umiri in po-
za-
bi vse razglabljanje in njegovi duši zažari
sladek pokoj.

Toda kljub temu, da se je zaprl vase, da je živel lastni svet, se ga je dotaknil krvavi čas in napisal je cikel »Martov bič« z mottom:

Izžgite, bratje, s čela Kajnov znak!
Izrujte iz duš ga na veke vekov!

Brez jadikovanja nam naniza sliko za sliko z brezobzirno realnostjo, z vso krutostjo in strahoto. Vereščaginova slika »Spomenik vojne« — piramida mrtvaških glav — mu vdahne živo, jedko besedo in odgovor na strašno tragedijo človeštva. Kneza Trubeckega kip: »Ki se z mrhovino redé...« rodi v njem še strašnejše misli na grozne dni meščanstva

— iz gomile trupel naših strtih
hijena vstala bo strašna, strašna...

Ob spominu na padlega brata se njegova bol razpne in objame vse padle in toži z njimi.

pooblaščenec cesarjev v zvezo z vsemi faktori, ki so pri rešitvi jugoslovanskega vprašanja prizadevali, posebno s Hrvati, Srbi, Bošnjaki in Dalmatinci. Njegova naloga je s potrebno pripravo in razmišljanjem napraviti celo vprašanje zrelo za rešitev. Toda ta neznan del jugoslovanskega vprašanja je izzval krizo v ogrski vladi. To potrjuje sedaj tudi »Vilaga« in pravi, da je Wekerle zastopal stališče, naj se pridruži Bosna in Hercegovina neposredno Ogrski, Hrvati in Srbi — poudarja »Vilaga« — so najostreje nastopili proti temu Wekerlejevemu načrtu in tudi avstrijska vlada mu nasprotuje, ker bi prinesla le komplikacije. Vsa znamenja — pravi »Vilaga« — pokazujejo, da je Wekerlejeva politika v tem vprašanju padla in je samo vprašanje časa, kdaj bo postala akutna.

Jugoslovansko vprašanje — težišče ogrske politike.

Budimpeštanski »Pesti Hírlap« prinaša na uvodnem mestu:

Lord Robert Cecil je razmeroma najmanj bojevit član angleškega parlamenta, a ko so ga v neki interpelaciji vprašali, ali ima angleška vlada kakšen načrt za reformo v jugoslovanskem vprašanju, je odgovoril z da. Ali ko je interpelant vprašal naprej, ali namerava Anglija jugoslovanske kraje popolnoma odtrgati od monarhije ali pa namerava Jugoslovonom zagotoviti samostojnost v okviru monarhije, je Cecil diplomatično odgovoril samo toliko, da se ententa neče vezati vnaprej na nobeno obliko jugoslovanske reforme. Prav tako kakor Cecil skrivajo svojo modrost o jugoslovanskem vprašanju tudi ogrski politiki. A monarhija morda nima važnejšega vprašanja nego je to. Člani avstrijske in ogrske vlade hodijo po vrsti v avdijenco k vladarju, a rečeja nit teh konferenc je jugoslovansko vprašanje. Pravi, da se Wekerlejev načrtom glede Bosne - Hercegovine in Dalmacije ne protivi samo avstrijska vlada, nego tudi zunanji minister in da celo v ogrski vladi sami v tem oziru niso edini; pač pa soglašajo z Wekerlejem skupni finančni minister dr. Spitzmüller. Ali kakšni so prava prava Wekerlejevi načrti, to je zaenkrat tajnost mednarodnih činiteljev. Tudi Tiszovo potovanja po Hrvatski in Bosni je obdano s tajnostjo in niti njegova stranka ne ve, za kaj v resnici gre. Vsekakor je jugoslovansko vprašanje danes težišče celokupne ogrske politike. Ob njem se morejo vlade obdržati ali pasti. A možnost je važnejša nego vse drugo. Zato se danes niti najmočnejša ogrska stranka neče v nobenem oziru vezati glede tega vprašanja, ker ona po njem priti na vlado. Tako puščajo Ogrbi brez informacij vladarja, mažarsko javno mnenje in Jugoslovane, med katerimi bi se dal en del gotovo pridobiti za rešitev, ki bi najbolj odgovarjala mažarskim interesom, tembolj ker med Hrvati, Srbi, Bosanci, Dalmatinci in muslimani gredo mnenja narazen. Samo v Karolija imamo upanje; on si upa povedati svoje mnenje o vsem. To mišljenje nam utegne biti nepopolno, a je tu. Naj se vsaj on izjavi o jugoslovanskem vprašanju, da bo vsaj en mažarski politik, ki ne molči in ne preži, kaj bi mogla vlada izvojevati v tem vprašanju, samo zato, da bi mogel nastopiti proti temu in sam priti na njegovo mesto. Tako nas vsaj ne bodo osramotili španski židje v Bosni, ki še ti vedo nekaj reči o jugoslovanskem vprašanju. Samo mažarski tovariši lorda Cecila se nečejo vezati na nikako obliko rešitve, za celi svet ne — samo za vlado.

Slovenska ljudska stranka na Goriškem.

Kakor smo že poročali, sta se obe struji S. L. S. na Goriškem združili. Dne 5. septembra so zborovali v Gorici v prostorih »Goriške zveze« zaupniki združene stranke. Za načelnika je izvoljen magr. dr. Josip Ličan. V vodstvo stranke, ki je obenem konzorcij za izdajanje »Goriške Straže«, pa slededi gospodje: Berbuč Iv., c. kr. profesor v p.; dr. Ivo Novak, odvetnik v Gorici; Berlot Anton, dekan v Kanalu; Likar Ladislav, nadučitelj v Števerjanu; Ipavec Andrej, c. kr. gimnazijski ravnatelj v Gorici; Abram Jožef, župnik pri Sv. Luciji; Valentinčič Ign., dekan v Komnu; Svara Franc, vikar v Čempolaju; Kokošar Ivan, župnik na Grahovem; Rejec Jakob, župnik v Solkanu; Zuchiatki Ant., veleposesnik v Medani; Rejec Anton, župan v Šebreljah; Novak Alojzij, dekan v Crničah; Manfreda Anton, posestnik na Iderskem; Vuk Ant., vodja čevljarske zadruge v Mirnu; Černic Franc, župan v St. Petru; Kovačič Karol, župan v Avčah; Stopar Anton, posestnik v Dobravljah; Huber Franc, posestnik v Bovecu; Bevk Gabrijel, posestnik v Cerknem; Sever Iv., posestnik v Rihemberku. — Člani vodstva so vsi državni in deželni poslanci.

Pri zborovanju so bili navzoči tudi zastopniki agrarne stranke. Načelnik te stranke dr. Franko je izjavil, da z veseljem pozdravlja misel, da bi se vsi Sloven-

ci združili k skupnemu delu za blagor ljudstva in da bi se agrarna stranka, ki ni nikdar zatajila pozitivnega krščanskega načela, združila v S. L. S. Toda treba je, da se glede nameravane spojitve razgovori s pristajajo agrarne stranke, ki so razkropile po svetu. Izjavlja, da je zdaj za pridružitve k S. L. S., ki je najmočnejša in ima prihodnost, pripravljen sodelovati in upa, da pride po zaslišanju pristajev agrarne stranke tudi do popolne spojitve z našo stranko, s katero ima skupen program.

Na zborovanju je o položaju poročal državni in deželni poslanec Josip Fon.

„Goriška Straža.“

Danes smo prejeli v roke prvo številko novega goriškega lista »Goriška Straža«. Po tako dolgem času je prišla tako težko preizkušena naša Goriška zopet do svojega glasila. V svojem oklicu pravi »Goriška Straža«:

»Z ustanovitvijo lista »Goriška Straža«, ki bodi skupno glasilo vseh struj »Slovenske ljudske stranke« na Goriškem, smo imeli namen združiti vse dobro misleče može, ki priznavajo sveta krščanska načela, da z združenimi močmi nastopimo za veliko delo obnove razdejane goriške dežele in da preprečimo vsak poskus naših narodnih nasprotnikov, ki bi hoteli našemu ljudstvu škoditi na katerikoli način ali zasesti njegovo stališče, ki je na njem bilo pred vojko. Biti hočemo na straži! Okolu našega lista naj se zberejo može, ki hočejo resno delovati za obnovo naše dežele. Obnovo razumemo v najširšem pomenu: versko moralno in gospodarsko. Vsako strankarstvo bodi pozabljeno. Pred očmi hočemo imeti le en smoter, kako dvigniti naše ljudstvo na prejšnjo višino, da bo moglo vršiti nalogo, ki mu je po božji previdnosti določena.

V verskonravnem pogledu hočemo skrbeti za vse, kar utegne krepiti krščanska načela in krščansko npravnost med ljudstvom, kar je predpogoj za častno blagostanje. Ko bi vsi narodi pripoznavali krščanska načela, bi vojska bila izključena. Vojsko dela poganski duh, ki je nasproten krščanstvu.

V gospodarskem oziru hočemo ljudstvo poučevati v vseh gospodarskih vprašanjih. Naprosili smo strokovnjake, ki nam bodo pomagali. Objavljali bomo zlasti navodila, ki se tičejo obnove. Gg. duhovniki, učitelji in župani naj nam gredo na roko, da se ljudstvo o vsem pouči in da vsi, ki so po vojni oškodovani, napravijo na namestništvo in na vojnokreditni zavod pravilne prošnje za podpore aziroma posojila.

V narodnem oziru je naš smoter svobodna Jugoslavija pod habsburškim žezlom. To je naš ideal, ki ga bomo skušali doseči skupno z rodnimi brati Hrvati in Srbi. Izvrševali bomo zadnje naročilo voditelja dr. Janeza Kreka, da moramo namreč vsi, ki smo seme izkrvavelega naroda, delovati z vsemi močmi, da si ustvarimo svobodno in srečno Jugoslavijo pod habsburškim žezlom.

Pozdravljamo našega novega sobojnika na Goriškem za svobodno in združeno Jugoslavijo. Naj bi našel list naročnikov tudi izven meja goriške dežele. Upravištvu lista je v Gorici, Gosposka ulica 4, uredništvo pa v Gorici, ulica Orzoni 31. Naročnina »Goriški Straži« je do konca 1. 1918. 6 kron, posamezna številka stane 30 vinarjev.

Nemška psihoza.

Nemški narod se nahaja v hipnozi.

Moderna nemška filozofija, od Kantovega državlanskega stoicizma do Hegelovega oboževanja državnega absolutizma, pa do Hartmannovega »Modroslovja nezvestnega« in Nitschejevega nadčloveka, je opojila nemškega duha. Nemec je s to filozofijo srečen, ker mu ni treba ničesar več misliti in preiskavati, a se vendar lahko napihuje kot cvet modrosti in nadčlovek. K temu je še prišel izvanredno ugodni politični, gospodarski in kulturni razvoj v zadnjih 50 letih. Černin po splošni sodbi ni bil mož posebnega talenta, a tudi Bismarck bi ne žel na mestu Černina večjih uspehov. Za časa Moltkeja in Bismarcka so bile okoliščine Nemcem ugodne, dosegli so uspehe, ki so jih zazibali v hipnozo. Z današnjim Nemcem ne moreš niti govoriti. To so bolni ljudje, nahajajo se v hipnozi, samo velika katastrofa jih zamere iztreziti in ozdraviti.

Ta hipnoza se kaže na vseh poljih... V roke vzamem skromen misijonski listič avstrijskih Nemcev: »Die Weltmission«, najnovejšo številko. Listič je v resnici skromen po obliki, a še bolj po vsebini. Tudi na tem slučaju se vidi, kako se izžurpa nemški duh, postal je zelo neproduktiven, živi samo v sanjah svoje hipnoze.

Že naslova stran naredi čuden vtisk: »V zvezi s Franc Ksaverijevo misijonsko družbo v Aachen izdaja osrednje mesto za Marijine družbe na Dunaju«, se glasi

pod naslovom. Torej: »die Vertiefung des Bündnisses mit Deutschland« se razodeva tudi tukaj.

Na drugi strani ovitka zvezo pod naslovom: »Vesela novica«, da so tudi v Nemčiji sprejeli »die Weltmission« za glasilo misijonskih družb in da je število naročnikov v drugem letu obstoja že naraslo na 500.000.

Med drugimi prinaša članek: »Leteči misijonar«. V vlaklu prideta skupaj dva nemška misijonarja, katera so pregnali Angliji z njunega polja delovanja, z nemškim bojnim letalcem, ki jima razlaga, kako bo po vojski zrakoplov dobro služil misijonarjem pri njihovem delovanju. Pisatelj članka se navdušuje s pesniškimi izrazi za bojne letalce, ki nalik drznim orlom krožijo pod nebom, kot srednjeveški vitezi izživajo k dvoboju, mečejo iz višini dobro merjene bombe. Primerja letalca z misijonarjem ter razvija mnenje, da se bodo po vojni misijonarji posluževali letal pri izvrševanju svojega poklica, a marsikateri idealni letalec se bo posvetil misijonskemu poklicu...

Kakšna zabudnja! Tako idealni poklic, kot je poklic misijonarja, nositelja krščanske civilizacije med barbarskimi narodi in oznanjevalca evangelija miru in ljubezni, primerjati z bojnim letalcem, ki prinaša iz dalje strah in smrt čisto tudi najbolj nedolžnim žrtvam vojne!

To samo en slučaj za mnoge. Kamor pogledate v nemško časopisje in v nemško književnost — zlasti tudi v takozvano katoliško — na vsakem koraku zadenete na podobne blodnje.

Nemška filozofija je odvzela Nemcem vsako pojmovanje moralnosti in pravičnosti. Včasih so se Nemci hvalili, da so »narod filozofov«. Toda ti nemški filozofi so razvili panteizem ter prenesli panteistično ideologijo na sodasno organizacijo človeške družbe. Postavili so tezo, da je država Bog in korist države je edino merilo dobrega in zla. Ta filozofija je morala privedi do vojne z vsemi svojimi posledicami.

Ker je vsa nemška kultura prešinjena s tem duhom, ki je zašel celo v najidealnejše zadeve, mora biti za nas praktični zaključek, da se kolikor mogoče skušamo emancipirati od nemške kulture. Omejimo se na nemške strokovne knjige in na nemško slovnost samo, v kolikor nam je neizogibno potrebno in ne moremo najti nadomestila nikjer drugje. Kdor ima nekoliko dobro voljo, bo kmalu uvidel, da lahko pogreša celo vrsto nemških tiskarskih izdelkov, katere je doslej držal v svoji omari. Segajmo kolikor mogoče nazaj k virom človeškega mišljenja in zapirajmo pota moderni nemški filozofiji med naš narod.

izza brest-litovskih dni.

V Bernu je izšla knjižica pod naslovom »Od oktobrske revolucije do brestovske pogodbe«, ki jo je spisal Lev Tracki, voditelj tedanje ruske mirovne delegacije. Duhovito opisuje diplomacijo osrednjih velesil, kar bo zanimalo tudi pri nas:

Na delavske sloje Rusije je napravil Kuhlmannov odgovor velikanski vtis. Ta odgovor se je tolmačil kot posledica strahu v vodilnih krogih centralnih velesil pred nezadovoljnostjo in rastočo nepotrpežljivostjo delavskih mas v Nemčiji. Dne 28. decembra se je vršila v Petrogradu velikanska delavska in vojaška demonstracija na čast demokratičnemu miru. Toda naslednji dan se je iz Bresta Litovskega vrnila naša delegacija in nam prinesla tiste roparske zahteve, ki nam jih je vstvaril gospod pl. Kuhlmann v imenu centralnih velesil in v pojasnilo svoje »demokratične« formule.

Na prvi pogled bi se moglo zdeti nepojmljivo, na kaj je nemška diplomacija pravzaprav računala, ko je postavila demokratično formulo zato, da je dva, tri dni potem odkrito pokazala svojo voljo lakoto. Teoretične razprave, ki so se — večinoma na pobudo Kuhlmannove samega — vrstile okoli demokratičnih načel, so bile najmanj tvegana reč. Da diplomacija osrednjih velesil na tem potu ne bo mogla žeti mnogo lovora, je moralo biti njej sami iz vsega početka jasno. Skrivnost vse Kuhlmannove diplomacije je pa obstajala v tem, da je bil ta gospod odkritosrčno prepričan, da smo mi s svoje strani radi pripravljeni, da igramo z njim četveroročno. Ob tem je kalkuliral približno tako-le: Rusija neobhodno potrebuje miru. Boljševiki se imajo zahvaliti, da so prišli do oblasti, svojemu boju za mir. Boljševiki bi radi oblast obdržali. To je zanje le mogoče, ako sklenejo mir. Seveda so vezani na gotov demokratičen mirovni program. Toda čemu pa bi bili na svetu diplomati, ako ne za to, da izdajejo črno za belo! Nemci hočemo boljševikom položaj olajšati s tem, da svoje plenitve okrasimo z dekorativnimi formulami.

Boljševiki pa mislijo, da imela dovolj razloga, da poniknega bistva stvari ne bo bliže raziskavala, ali bolje, da vsebine valjavih formul ne bo odkrila pred očmi celega sveta... Z drugimi besedami, Kuhlmann je upal na tih sporazum z nami: on bi nam dal naše lepe formule nazaj, mi bi mu pa brez ugovora dali možnost, da si Nemčija pripoji pokrajine in narode. V očeh nemških delavcev bi nasilna prisvojitve na ta način dobila sankcijo ruske revolucije.

Ko smo pa v teku debat pokazali, da nam ne gre za prazne besede ali pa za dekorativno zastiranje neke poteze, marveč za demokratična načela v medsebojnem življenju narodov — tedaj je Kuhlmann smatral to za zloben prelom takega dogovora. Za nič na svetu se ni hotel odmakniti od svoje izjave dne 25. decembra, in poln zaupanja v svojo poostreno birokratično-juristično logiko si je prizadeval, pred očmi celega sveta pokazati, da se belo v ničemer ne razlikuje od črnega in da nas le naša zlobna volja sili, da vstrajamo na razliki.

Grof Czernin, zastopnik Avstrije-Ogrske, je igral pri teh pogajanjih vlogo, ki je noben človek ne bi mogel imenovati imponujočo ali dostojno. Nerodno je igral sekundanta ter po Kuhlmannovem nalogu v kritičnih trenutkih prevzemal nalogo, da poda najroboatejši in najbolj cinični izjave.

General Hoffmann je zanesel v razprave osvežujočo noto. Ne da bi kazal kako simpatijo za Kuhlmannove diplomatične instrukcije, je general večkrat položil na mizo svoj vojaški škorenj, krog katerega so se potem vršile zamotane juristične razprave. Mi s svoje strani nismo dvomili niti za trenotek, da je ravno ta škorenj generala Hoffmanna smatrati v vseh teh razpravah kot edino resno stvarnost.

Kot velik trumf v rokah gospoda Kuhlmann se je zdela udeležba delegacije kijevske rade na pogajanjih. Malomeščanom, ki so bili v Ukrajini prišli na krmilo, se je zdela stvar odločilne važnosti, da so jih kapitalistične vlade v Evropi »priznale«. Najprej se je rada ponudila ententnim imperialistom in dobila od njih nekaj drobca, nato je poslala svoje zastopnike v Brest-Litovsk, da bi za hrbtom ruskih narodov od avstrijske in nemške vlade izmešetarili priznanje svoje državne postavnosti. Kijevska diplomacija, ki je šele sedaj stopila na pot »mednarodnega« obstoja, je izražala tisto obzorje in tisto moralno stopnjo, ki je vsikdar označevala borne politike balkanskega polotoka. Gospoda Kuhlmann in Czernin si seveda glede dolgovčnosti tega novega deležnika na pogajanjih nista delala nobenih iluzij. A po pravici sta računala, da postaja igra vsled navzočnosti kijevske delegacije zamotanejša, in sicer ne na njuno škodo.

Ob svojem prvem nastopu v Brestu Litovskem je kijevska delegacija označila Ukrajino kot del nastajajoče ruske federativne republike. To je očitno otežilo delo diplomatov osrednjih velesil, ki so smatrali za svojo glavno nalogo, da izpremene rusko republiko v nov Balkan. Ob svojem drugem nastopu so izjavili delegati rade — pod diktaatom avstrijske in nemške diplomacije —, da Ukrajina sedaj vstop v rusko federacijo odklanja in da se smatra za popolnoma neodvisno republiko.

Slovaki in Madžari.

Slovaki živijo na Ogrskem v obsežnem ozemlju od izliva Morave v Donavo preko Tatru do pritokov gornje Tise. To nepretrgano, večji del gorato deželo imenujejo Slovaki gorsko pokrajino. Poleg tega tvorijo Slovaki na Ogrskem več jezikovnih otokov v ogrski nižavi, kjer bivajo bogati slovaški posestniki tako na kmetih kakor tudi v mestih. Tako je imelo mesto Čaba, ki leži blizu sedmograške meje, pred vojsko med 40.000 prebivalci 35.000 Slovakov, ki so po pretežni večini evangeliški. Vsi se čutijo kakor en narod in so domalega potomci naših Husitov, ki so se naselili na Ogrskem. Za cerkveni jezik rabijo književno češčino. To je lojalni, dinastičen narod, ki se je l. 1848. uprl Madžarom, ko so se hoteli otrestiti habsburške vladarske hiše.

Slovaki in Madžari so živeli za enotne ogrske države skozi stoletja še dosti mirno drug poleg drugega. Uradni jezik je bila latinščina do l. 1848. in madžarski jezik je bil Slovakom neznan in jim je še dandanes po veliki večini. V začetku minulega stoletja se je pričelo med madžarskim plemstvom narodno gibanje, ki je naposled privedlo do revolucije l. 1848. in odsihmal se javlja kakor imperializem t. j. prizadevanje zavladati drugim narodom. Mislim, da ne bo škodovalo, če se s par besedami spomnimo te ideje, o kateri se v zadnjem času vedno več piše in

ki je v gotovi meri tudi dala povod sedanjim vojski.

Prizadevanje obvladati druge narode — kar nazivljemo imperializem — je prastaro, da v gotovi meri človeku prirojeno. Iz njega so nastale velike države, kakor nam jih opisuje najstarejša svetovna povestnica, in sicer: egiptovska, babilonska, asirska, perzijska, macedonska in rimska. Izvzemši Asirca, čigar država je le malo časa trajala in se je označevala z velikimi nemiri, so vsi ti narodi nadkriljevali sosedne narode po višji omiki in izobrazbi. Imperializem, namreč macedonski in umski, je bil tedaj velikega kulturnega pomena, zakaj v primeroma kratki dobi je razširil grško prosveto po srednji Aziji in ob vsem Sredozemskem morju. Zanimivo je, da priznani francoski pisatelj Richépin pripisuje Napoleonu zgodovinski in kulturni pomen, kakor je o tem pričalo njegovo predavanje, ki ga je imel l. 1911 v Pragi (La légende de Napoleon — razlaga Napoleona). Po njegovi sodbi je glavna zasluga korziškega bojvodka, da je staro grško-rimsko kulturo razširil iz Francije v srednjo in vzhodno Evropo.

V starem veku je bila vzor imperializma rimska država, ki je vpeljala trdno vladno nadziranje, ki so se pred tem stalno med seboj vojskovali ter jim je zagotovila na stoletja ljubi mir. Po tem je imperializem vladal nad narodi, ki se je duševno povzpeli nad rodovi, ki so takorekoč še nedoletni in je v to nekako opravičen, če se vladujoči odlikuje v plemenitosti in če umeje obenem podjarmljene narode umiriti in zadovoljiti. Tako je to še v današnjih dneh v Aziji in Afriki, kjer so evropske države večkrat preprečile in omejile poboje posameznih rodov ter so jim večidel naklonili redne razmere. V Evropi pa, namreč v osrednji in zapadni, ni takih nedoletnih rodov, in vsled tega je imperializem kateregakoli naroda tu neopravičen in nima nade do obstanka. Le posmeh nam vabi na ustnice, če se pojavlja imperializem v Madžarih, zakaj oni niso storili še nikdar ničesar odličnega za napredek človeštva in se glede na kulturo niti od daleč ne morejo kosati s svojim sosedom. Zato umejemo, da ogrski narodi vse težnje Madžarov za nadvlado z nejevoljo odklanjajo ter hočejo biti duševno kakor tudi politično enakopravni. Vkljub temu se je vendar Madžarom posrečilo s spretno porabo vseh mogočih sredstev in odnošajev svoj vpliv tako uveljaviti, da je danes v istini cela država direktno ali indirektno njih vladni pokorna. To čutijo v prvi vrsti nemadžarski narodi na Ogrskem in to posebno Slovaki.

Ogrski vodilni krogi so imeli do nedavna Slovake za narod, s katerim se dela, kar se komu poljubi. Zato se zadnji čas nenavadno često pečajo z njimi, češ, Slovaki potrebujejo posebno obrambo, katero bodo tudi baje dobili od ogrskih oblasti. Kakšne obrambe pa Slovaki s te strani lahko pričakujejo, o tem nam nudi najboljšo sliko politični odnošaji na Ogrskem, kjer so se Madžari polastili vlade cele dežele, dasi tvorijo le manjšino vsega prebivalstva. Temu nasproti pa so v Slovaki, dasi zvesto in vdano izvršujejo dolžnosti, ki jim jih naklada težka doba, persekucije na dnevnem redu in ne najdejo na Ogrskem proti svojim zatiralcem nobene obrambe, nobene pravice. Ker znati v madžarski govorici Oger in Madžar isto, se ogrska ustava tolmači tako, da se vse pravice priznavajo izključno le Madžarom, a ostali narodi na Ogrskem so čisto brezpravni. Tako ni v ogrski poslanski zbornici za Nemadžare sploh nobene svobode govora. Toliko, da se kdo izmed njih oglasi proti krivicam ali toži čez storjene krivice, se proglasi njegovo početje za nedomoljubno, kar je zborničnemu predsedniku dobrodošla pretveza, da mu vzame besedo. Istotako je s tiskom. Svoboda tiska je na Ogrskem velika, ali nemadžarski listi so pri vsaki priliki obsojeni na velike denarne globe, da bi se njih tisk onemogočil. Zato ima svoboda tiska svojo veljavo samo za Madžare.

Ker se sedaj skuša z gotove madžarske strani navezati stike s slovanskimi izven Ogrske živečimi narodi, je dobro opozoriti, da so vse madžarske stranke skupaj dogovorjene, da se prepirajo kakor je nedavno napisal »Slov. Tyždennik«, v zbornici samo navidezno. Ker je slednja nova madžarska stranka obetala izvršbo narodnostnega zakona, a ni še nobena držala obljube tako n. pr. najnovejša takotvana ljudska stranka.

Da take razmere, obstoječe na brezpravju, ne morejo dati deželi miru, so vedeli skušeni državniki že dolgo, a mi Čehi se hvaležno spominjamo rajnega kneza Thuna, ki se je še pred vojsko zavzel za zatiranje ogrske narode proti njih nasilnikom, ko je v dotičnem govoru v poslanski zbornici posebno poudarjal njih domoljubno mišljenje, katero pa jih je pred madžarskim nasiljem presneto malo ščitilo (zaplenjeno) tako nezakonito stanje dela državi in zato je bilo predlagano, da naj bi se nedostatki ogrske ustave odpravijo, pred vsem, da vse

prebivalstvo dobi pristojno, moderni dobi ustrezajočo volilno pravico. Volilni red na Ogrskem, ki je po besedah nekega praškega nemškega lista najhujši na celotnem svetu — je torej tudi tako sestavljen, da nimajo Nemadžari v ogrski zbornici skoraj nobenega zastopstva, dasi tvorijo večino prebivalstva. Vlada pa to zlorabo odobrava in pojasnjuje njeno opravičenost s tem, da so Madžari državi združujoč narod, češ da je imela ogrska država od začetka svoj temelj izključno v mdžarskem narodu. Ali to se ne ujema z resnico.

Nočem omenjati predmažarskih časov, ko je bila današnja Ogrska cvetoča dežela in je spadala po dobrem delu na velikomoravski državi, niti ne bom omenjal srednjeveške že madžarske dobe, ko Slovako sploh ni spadalo k Ogrski, na primer za Boleslava Hrabrega; ampak je bila tudi v najnovejših časih dolga doba, ko so ogrsko državo tvorili Slovaki (1539—1683), ne pa Madžari. Po bitki pri Mohaču so osvojili Turki vso sedanjo Ogrsko, razen Slovaške in ozkega pasu okoli štajerskih mej. Tedaj je bil ves madžarski narod pod turškim jarmom. Ogrska država je obstajala tudi brez Madžarov in nadalje in so kakor tako tudi Turki pripoznavali. Imela je torej v tej 150 let dolgi dobi svoj temelj izključno v slovanskem narodu. Iz vsega tega je jasno, da povestnica ne daje Madžarom nobenih pravic, da bi izključno oni sami ogrsko državo zastopali ter Slovaške kakor narode izločevali iz političnega življenja.

Jugoslovoslovanski javnosti.

Zvesti lepi tradiciji prihajajo tudi zdaj jugoslovoslovanski dijaki v Prago, kjer si iščejo potrebnih znanosti na čeških visokih šolah in kjer se seznanijo z našim narodnim življenjem in čustvovanjem. Žalibog, da jih v tem času naša obubožana zemlja ne more tako pogostiti, kakor bi to hotelo naše srce, kajti niti za lastno prebivalstvo nimamo toliko, da bi ga ubranili pred gladom in stradanjem. Kljub temu hočemo imeti v tej veliki zgodovinski dobi mladino naših dragih jugoslovoslovanskih bratov med nami, in zato smo ustanovili podporni komite, ki bo skrbel za hrano za jugoslovoslovansko dijaštvo, organiziral njegovo prehrano in mu pomagal s svetom in dejanjem v vseh življenjskih vprašanjih.

Da bi moglo biti naše delovanje trajno in sistematično, obračamo se ne samo k naši, temveč tudi k jugoslovoslovanski javnosti za nujno prošnjo, da bi tudi ona prispevala z vsem tistim, kar naša zemlja v tem času sama sploh nima in ne more preskrbeti. Poleg denarnih prispevkov za jugoslovoslovansko dijaštvo potrebujemo predvsem darov v živilih in to v kakršnikoli množini in kakršne koli vrste.

Vsi ti darovi se porabijo samo za prehrano jugosl. dijaštva in sicer v posebni kuhinji, ki jo bomo uredili in oskrbovali.

Društvo S. H. S. žen za ubožno deco v Zagrebu se je z naklonjenostjo zavzelo zbirati, za katere prosimo in poskrbi, da se v redu pošljejo v Prago.

Prihajamo v težki dobi Vaše in naše velike bede, v trenutku ko sami z lastnimi močmi ne moremo pomagati, toda z Vašo pomočjo premoremo vse in hočemo vse storiti za jugosl. mladino v interesu Vaše in naše bodočnosti.

V Pragi, dne 16. sept. 1918.

Amelie Batová, Roko Bradanović, Adolf Černý, dr. Vratislav Černý, Josip Holeček, Jirka Hovorkoni, Stevo Kluič, Petro Količ, Jaroslav Kvapil, J. S. Machar, Helena Mališová, dr. Zdeněk Mysliveček, Gjurjo Ostojić, Jaroslav V. Otto, Anna Podlipná, Božena Tamalová, dr. V. V. Štech.

Tržaško pismo.

Trst, 19. sept. 1918.

Preteklo soboto je priredila naša dramska šola svojo prvo javno produkcijo, ki je pokazala po enomesečnem učenju pod vodstvom g. Skrbinskega jako zadovoljive uspehe, ki nas navdajajo z najboljšim upanjem, da bodo iz te šole izšli dobri igralci. Na vzporedu so bile deklamacije, pantomine in posamezni prizori. Pričakovali bi le od strani občinstva več zanimanja za take nastope, ker je mnogoštevilna udeležba za igralce najlepše plačilo za trud in najmočnejše bodrilo za nadaljni napredek in spopolnjevanje. Dne 29. t. mes. se pa vrši otvoritvena predstava. Uporizi se izvirna dvodejanka Marije Kmetove »Mati«, Čehova izvrstna igra »Medved« in pa »Maska satana«, ki je izzvala že lansko leto ob priliki prve uprizoritve viharo navdušenje. Vaje se že pridno vrše. Z velikim zanimanjem pričakujemo novega življenja, ki se nam obeta v prihodnji sezoni v tržaškem gledališču pod vodstvom izkušenega ter resno po napredku stremčega ravnatelja g. Skrbinskega, ki je razvijal v podlistku »Edinosti« svoj program, v

katerem povdarja, da se moramo predvsem zavedati tega, da je naše tržaško gledališče slovensko gledališče in da mora imeti kot takšno v prvi vrsti slovenski repertoar, v katerem morajo biti posebno izvirne slovenske stvari. Kolikor mogoče mnogo zastopane. Šele po slovenskem repertoarju naj pridejo v poštev dramatični proizvodi iz drugih literatur. Žal, da je v arhivu tukajšnjega slovenskega gledališča razmeroma le malo prevodov iz slovenske dramatične literature in ne bo zato mogoče repertoarja tako uresničiti, kakor bi se želelo. Vendar je pa že kot druga premijera v seziji mišljenja Skrbinskega prevod Petrovičevega dela »Mrake«. Zadnje dejanje tega dela, ki izveni v poetični epilog, zahteva posebno skrbno inscenacijo. V to svrhu se tudi že slika čisto novo ozadje. Sploh vlada v gledališki dvorani živahno vrvenje in delovanje. Vse se spravlja v red, popravlja, obnavlja in snazi. — Ker nudi dramatična šola toliko uporabljivega dobrega igralskega materiala, namerava gospod ravnatelj pozneje uprizoriti tudi večje stvari, predvsem narodne igre. Possebna ljubezen se bo posvečala otroškim predstavam. Do besede prideta tudi Ibsen in Strindberg. Proti koncu seže nam pa obljubljata ravnatelj Molierja in Ajshila. — Dosedaj je angažiranih na tržaškem slovenskem gledališču 10 dramskih članov, od katerih jih je šest angažiranih pod naslovom poklicnih igralcev, medtem ko so štirje izbrani iz vrste naših najboljših diletantskih moči. Čisto nova sta Tržačanom gospica Pavlina Skrbinska, bivša dramska igralka in subretka varaždinskega gledališča in g. Martinčević, bivši karakterni igralec istega gledališča. Predstave se bodo vršile vsak četrtek, ob katerih dnevih se bodo vršile tudi vedno premijere, in vsako nedeljo in praznik, o teh, če mogoče, tudi v popoldnevih.

Odgovori na Burianovo noto.

Odgovor Nemčije na Burianovo noto.

Berlin, 20. septembra. (K. u.) Nemški veleposlanik na Dunaju je izročil danes na mirovno noto c. in kr. avstrijske ogrske vlade odgovor, ki se glasi:

Podpisanemu cesarskemu veleposlaniku je čast, da odgovori na cenjeno noto c. in kr. ministrstva cesarske in kraljevske hiše in zunanjih reči s 14. septembra sledeče: Poziv c. in kr. vlade vsem vojujočim državam, da se zaupno in neobvezno pogovore v kakšni nevtralni deželi o temeljnih načelih miru, odgovarja mizoljubnemu in spravljenemu miru, katerega so vedno naglašali odgovorni državniki četverozveze in poklicani zastopniki zveznih narodov. Sprejem, kakor so prej sprejeli naši sovražniki podobne korake, ne daje poguma. Cesarska vlada spremlja novi poskus, da se približa svet zavarovanemu in trajnemu miru, po katerem hrepeni, z odkritosrčno in resno željo, naj nalete na zaželjeni odmev zdaj razmotrivanja c. in kr. vlade, ki jih je narekovalo globoko čustvo odgovornosti in plemenitega človekoljubja. V imenu cesarske vlade je podpisanemu čast, da izjavi: Nemčija je pripravljena, da se udeleži predlaganja izmenjavanja misli.

Rusija in Ukrajina sprejeli Burianovo noto.

Dunaj, 20. septembra. »Achtuhrblatt« poroča iz diplomatskih krogov, da je sklenil ruski svet pridružiti se avstrijski ogrski noti. Ukrajinski ministrski svet je imel v ponedeljek sejo, v kateri so sklenili, da pošljejo potom nevtralnih diplomatov Franciji, Angliji in Ameriki noto, s katero se naznanja, da je ministrski svet pripravljen Burianovi noti.

Odgovor Francije.

Ženeva, 20. septembra. Zasebno: Francoski zunanji minister Pichon je poslal švicarskemu poslaniku v Parizu, ki mu je izročil Burianovo noto, v odgovor »Journal officiel« s ponatiskom Clemenceaujevega govora in je pripomnil, da Francija nima temu govoru ničesar pripomniti.

Kaj zahtevajo Anglieži.

Dunaj, 20. septembra. »Neues Wiener Tagblatt« poroča iz Berna: Bernsko angleško poslaništvo sodi o diplomatskem položaju tako-le: Anglija namerava avstrijsko ogrsko ponudbo vladno odkloniti. Realni politični nazori Lloydja Georgea se dovoljujejo, da se pogaja temeljem obljub, ki so se že tolikokrat dale, a se niso izpolnile. Preden se prične pogajati, se mora demokratizirati Nemčija tako, da se izvede v Prusiji enaka volilna pravica in se ustanovi parlamentarno ministrstvo za državo in Prusijo. Dokler vodijo krmilo vse nemci, ne more Anglija verjeti, da je kak mirovni korak resen. Lloyd George ne zasleduje idealnih smotrov, kakor socialisti, marveč realne, vsled česar ga ne prepričajo besede, marveč le dejanja.

Pariz, 20. septembra. »Agence Havas« poroča iz Londona: Angleški delavski minister Roberts je izjavil o vprašanju Alzacije - Lorene: Mir ni mogoč, če teh dežela brezpogojno ne vrnejo Franciji.

Diplomatski svet entente.

London, 20. septembra. (K. u.) Reuter poroča: Ker avstrijsko ogrske note niso naslovili skupno sovražnim vladam, marveč vsaki posebej, ni verjetno, da zavezniki na noto skupno odgovore. Stališče so dovolj jasno obrazložili odgovorni ministri evropskih zaveznikov in predsednik Wilson.

Amsterdam, 19. septembra. »Times« so objavile članek, v katerem poročajo, da se pečajo v ententi z vprašanjem, če ne kaže, da se ustanovi za diplomatske zadeve osrednje mesto, nekali diplomatski Versailles, ker bi se tako določile smeri mirovne entente politike.

Boji z Italijani.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 20. septembra. Uradno:

Boji na benečanski gorski fronti so včeraj iznova oživel. Severno od Monte di Val bella in od Cola del Rosso se je Italijanom posrečilo, da so začasno vdrti v naše jarke. S protisunkom, s katerim smo nemudoma nastopili, smo jih precej vrgli iz njih. Zahodno od Asolone in v ozemlju Colla dell' Orso so odbili vrli naši polki v ljutih pobližnih bojih italijanske navale. Sovražnik je imel težke izgube.

Pri San Donà di Piave je zopet omagal sovražni prekoračevalni poskus.

Načelnik generalnega štaba.

Obstreljevanje Metza.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 20. septembra. Uradno:

Pri c. in kr. četah nobenih bojev. Načelnik generalnega štaba.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 20. septembra. Uradno:

Bojna skupina kraljeviča Rupreta.

Pehotni boji, ki so se bili severno-zahodno od Bixscheote in južno od Yperna, so se zaključili ugodno za nas.

Odbili smo sunek, katerega so izvajali Angleži severozahodno od Hulucha.

Povodom krajevnih podjetij pri Moeuvresu in ob Havrincourtskem gozdu smo ugrabili ujetnikov. Na Moeuvresu smo razstrelili veliko sovražnih bivališč.

Bojna skupina generalnega polkovnika pl. Boehna.

Na bojišču se je razvil zgodaj zjutraj silni ognjeni boj. Odbili smo močne delne napade, ki jih je sovražnik večkrat ponovil proti Gouzeaucourtu in na obeh straneh Epéhyja. Bavarski polki in pruski lovci so se ob tej priliki posebno odlikovali. S strnjenimi napadi je nastopal sovražnik po najmočnejšem ognju zgodaj zjutraj in v opoldanskem urah proti našim črtam med potokom Omignon in Sommo, tu kakor tudi včeraj sploh so omagali povsod pred našimi črtami napadi sovražnika.

Bojna skupina nemškega kraljeviča.

Severno od Aisne smo povodom lastnih podjetij pri selu Vaurain in zahodno od Jonyija ugrabili 130 ujetnikov. Vsled našega topovskega ognja, ki je pripravljaval podjetje zahodno od Jonyija, se nameravani sovražni napad ni popolnoma razvil in smo ga odbili.

Bojna skupina generala pl. Gallwitz.

Manjši boji so se bili na predpolju. Nad bojiščem med Mozo in Mozelo je sestrečila preganjalna skupina II., katero je vodil nadporočnik baron pl. Boenigk, v dobi od 12. do 16. septembra 84 letal, sama je izgubila v boju le dve letali. Poročnik Buechner je priboril svojo 30. zmago v zraku.

Berlin, 20. zvečer. Uradno: Z bojnih front nič novega.

pl. Ludendorff.

Angleško uradno poročilo.

London, 18. zvečer. Danes zjutraj ob 5. uri 20 minut so naše čete tretje in četrte armade napadle na 16 milj dolgi bojni črti od Holnona do okolice Gouzeaucourta. Dosegle so popoln uspeh. Na celi fronti so naše čete, dasi je močno deževalo, vzele z naskokom sovražne postojanke. Čez stare angleške jarke od marca 1918 so vzele v širokih odsekih zunanje obrambne utrdbe Hindenburgove črte. Na naši desnici so vzele angleške in škotske divizije Fresnoy-le-Petit in Berthaucourt-Pontreuct. Zadele so na močan sovražni odpor, posebno na desnem krilu, katerega so zlomile. Dve avstralski diviziji v desnem središču sta vzele vasi Le Verginer, Villeret in Hargicourt. Z veliko odločnostjo sta protirali in se utrjevali v starih prednjih nemških postojankah zahodno in jugozahodno od Bellecourta, ko so bile vdrtle v sovražne obrambne postojanke tri milje globoko. V levem središču so vzele 74. yomannyrška divizija in divizije čel iz vzhodnega Londona in iz vzhodnih grofij kraje Temple-le-Grand, Raussoy-Epely in Peiziere ter so tudi globoko udrele. Severno od Peiziere je napadla 21. divizija odsek, katerega je 21. in 23. marca zelo hrabro branila. Potem ko je zasedla svojo staro fronto z opirališčem Vaucellette in odbila sovražni protinapad, je izvedla sunek v globini nad eno miljo čez navede-

no črto; ugrabila je več sto ujetnikov in zaplenila popolno nemško baterijo s celo priprego. Na levem našem napadnem griču so vzele angleške in valeske čete ostaneke visoke planote južno od Gouzeaucourta in prišle do krajin izhodov Villersa-Guislaina in vzele Gaucheški gozd. Naše čete so ujele nad 6000 ujetnikov in ugrabile strojnice.

Francosko uradno poročilo.

18. septembra popoldne. Južno od Oise je tekom noči delovalo topništvo. Silni nemški protinapadi na visoki planoti severovzhodno od Sauchyja niso ničesar dosegli. Francozi so držali, kar so pridobili. V Champagni in v Loreni so izvajali Francozi presenetljive napade in ugrabili ujetnikov.

18. septembra zvečer. Naše čete, ki so nastopale skupno z britsko armado, so napredovale v okolici zahodno od St. Quentin in med Holnonom ter Essigny-le-Grandom. Na 10 km dolgi fronti smo kljub ljutemu sovražnemu odporu z našimi črtami napredovali povprečno 2 km, dosegli smo zahodne izhode Franculjva-Selencyja in osvojili Savoyški gozd in Fontaine-les-Cleres. Južno od tam držimo južne robove Contescourta in se bližamo Essigny-le-Grandu. Ugrabili smo več sto ujetnikov. Severno od Aisne nadaljujemo vzhodno od Jouyja naše napredovanje. Sovražnik je izvajal močne protinapade na visoki planoti vzhodno od Allemanta. Naša zopet podvzeta ofenziva je prisilila sovražnika k umiku. Pridobili smo tal in ujeli 130 mož.

19. septembra popoldne. Francoske čete so v okolici St. Quentin nadaljevale svoje prodiranje, udre so v Contescourt, kjer se je sovražnik žilavo branil. Severno od Aisne je sovražno topništvo močno streljalo. Močni protinapadi, s katerimi so nastopili Nemci v okolici Noye, niso ničesar dosegli. Francozi so držali vse postojanke in so zadajali sovražniku izgube. Na Veslejski fronti je zrušil naš opečen severovzhodno od Courlantova napad Nemcev še prej, predno se je približal francoskim črtam. V Champagni in ob zgornji Mozi so Francozi odbili presenetljive napade.

Ameriško uradno poročilo.

18. septembra zvečer. Izvzemši delovanja s topovi v Loreni in v Alzaciji se iz odsekov, ki so jih zasedle naše čete, nič ne poroča. Povodom obstreljevalnega poleta, podvzetega v Loreni, je sovražnik napadel naše letalce s premočjo. Pet naših letal pogrešamo.

Obstreljevanje Metz.

Metz, 20. (K. u.) Tukajšnji listi objavljajo uradno obvestilo, ki izjavlja: Nekaj dni sem neki daleč streljajoči top obstreljuje Metz. Obstreljevanje je bilo mogoče vsa leta, kar traja vojska in smo ga že dolgo časa pričakovali. Moderni topovi lahko streljajo dalje, kolikor znaša daljavo od južno Pont-a-Moussona v Metz. Sedanje obstreljevanje zato ni v nobeni zvezi z okolnostjo, ker se je sovražnik po naši izpraznitvi loka St. Mihiela približal mestu; marveč je samo v zvezi s sedanjimi boji, ki se bijejo zahodno in jugozahodno od Metz in bo prenehalo, kadar se bodo ustalili. Guverner zato določil o potovanjih v in iz guvernije ni spremenil.

Metz, 20. (K. u.) Tukajšnji listi so objavili dalje še sledeče uradno obvestilo: Po kratki dobi je sovražnik prekinil obstreljevanje Metz. V treh dneh je izstrelil okroglo 40 krogelj na mesto. Obstreljevati je prenehal, ker so naši daleč streljajoči topovi zagrenili sovražnemu topu obstoj v njegovi postojanki.

Zeneva, 20. Ameriški in francoski letalci so letali skoraj cel dan nad Metzom; njih bombe dozda niso napravile veliko škode. Nemška letala so sestrelila od sobote do torka 40 sovražnih letal.

Angleži pred Hindenburgovo črto.

London, 19. Reuter poroča: Angleži so ujeli v odseku Gouzeaucourt-Holnon 9000 mož in zaplenili 50 topov. Od Hindenburgove črte so oddaljeni tri milje.

Letalni napadi v Nemčiji.

Berlin, 20. (K. u.) Wolff poroča: Sovražna letala so napadala v avgustu lovensko-luksemburško industrijsko ozemlje, industrijsko pokrajino ob Saari in odprta mesta Karlsruhe, Mannheim, Frankobrod ob Meni, Trier i. t. d. Vojaške škode so le malo povzročili in se obrat nikjer ni motil. Na zasebni lastnini je pa bila škoda v več mestih velika. Ubityh je 78, težko ranjenih 47 in lahko ranjenih 66 ljudi. Sovražnik je izgubil 80 letal.

Iz Macedonije.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 20. septembra. Uradno:

Bojevali smo se le malo.

Naši letalci so z uspehom metali bombe na sovražna letališča pri Valoni.

Načelnik generalnega štaba.

Francosko uradno poročilo z Balkana.

17. septembra. Če je tudi sovražnik hitro zbral ojačenja, je 17. septembra ofenziva zavrnjena z uspehom napredovala, dasi je sovražnik svoje nove postojanke ljuto branil. Vse točke, ki smo jih nameravali zasedeti, smo zasedli. Napadi so se razvijali na približno 35 kilometrov široki fronti. Sunek je na nekaterih točkah napredoval 15 kilometrov. Srbske čete so vzele skupno s francoskimi četami in z grškimi oddelki s hudim bojem utrjele vasi Zovik, Staravino, višini Polihice in Bešice in severno od reke Gradešnice vas Gradešnica, ki jih je sovražnik ljuto branil, ker mu je bilo zapovedano, naj ji za vsako ceni brani. V središču so napredovali naši v prelazu, ki se razteza od Kozjaka proti severozahodu in so se ustali na višinah Kuhkodarija in Kumena. Vzhodno od tam so prekorajili Perij, zasedli gorovje Topolec in korakajo proti višini Pretap. Plen je znan. Zaplenili smo nad 50 topov, med njimi 20 težkih. Število ujetnikov

trajno narašča. Na ostali fronti nastopa topništvo.

Rusija.

Napad na Trockega.

Stockholm, 20. septembra. V Svjaszhsku so napadli Trockega z revolverjem. Krogla je zadela levo ramo. Napadalec so zaprli. Napadalec je pristaš levičarske socialistične stranke in je izjavil, da je njegova stranka obsodila Trockega na smrt.

Zarota v Voronežu.

Moskva, 19. septembra. (Kor. urad.) V važnem železniškem križišču Kozlovu pred Voronežem so izsledili zaroto, katero sta vodila sovjetov predsednik Javrov in vojni komisar Honuhovič. Takozvani železni zbor rdeče armade se je pridružil zarotnikom, a dva polka sta ostala vladi zvesta. V celem okraju nastopajo proti vstaji.

Proti nasilstvom v Rusiji.

Bern, 20. septembra. Ker je bil v Petrogradu ustreljen angleški vojaški ataše Cromie, so pod predsedstvom švicarskega poslanika Odierja zborovali v Petrogradu zastopniki nevtralnih držav; navzoča sta bila tudi nemški generalni konzul in avstrijski-ogrski namestni konzul. Na posvetu so sklenili poslati k predsedniku severnega ozemlja Sinovjevu odposlaništvo, ki mu je izjavilo, da se ne nameravajo vmešavati v notranje zadeve Rusije, a iz razlogov človekoljubja naprošajo vlado sovjetov, naj preneha z nasilstvom. Sinovjev je izjavil, da bo o tem poročal osrednji vladi v Moskvi.

Bern, 20. septembra. »Bund« poroča: V Moskvi so ustrelili znana politika in publicista M. in J. Lutoslavskija.

Kijev, 20. septembra. (Kor. ur.) Ukrajinski državni svet je sklenil, da pošlje vsem deželam noto, s katero bo protestiral proti aretacijam in proti nečloveški obliki političnega boja v Rusiji.

Poraz boljševiških čet.

Kijev, 20. septembra. (Kor. ur.) Ukrajinska brzojavna agentura poroča, da so napade na zarizlanski fronti odbili. V Choperskem okraju in ob Donu so porazili kozaki boljševike na široki fronti.

Čiščenje sovjetov.

Moskva, 20. septembra. Ljudski komisariji so sklenili, da bodo izčistili sovjete, ker ni minulo dne, da niso aretirali kakega komisarija radi poverjenosti državnega denarja, tatvine ali drugih prestopkov. V bodočih mesecih bodo volili sovjete, v katere bodo kandidirali le zanesljive ljudi.

Moskva, 20. septembra. Ni dneva, da ne razkrinkajo v boljševiški organizaciji organizaciji kake osebe kot izdajalca, ki je igral kako važno vlogo. Pred dnevi so ustrelili stotnika Friedmanna, ker je izdal važne spise agentom entente.

Plače rdečih gardistov.

Moskva, 20. septembra. Rdeče garde so zahtevale od ljudskega komisarija za vojaške zadeve, naj se zvišajo njih prejemki. Mesečna plača naj se zviša od 350 na 400 rubljev. Vlada sovjetov bo zahtevi ugodila.

Red rdeče zastave.

Moskva, 20. septembra. (Kor. ur.) Če tudi so odpravili vse redove, so ustanovili red rdeče zastave, ki ga bodo pričeli kmalu deliti.

Odpad bivšega ruskega mornariškega ministra.

Petrograd, 20. septembra. Bivši mornariški minister Didjenko, ki je pobegnil z velikimi vsotami v tabor protirevolucionarjev, zbira v okolici Arhangelska čete, ki naj se bore na strani entente proti boljševikom. Boljševiki so razpisali proti njemu in proti njegovi ženi visoke nagrade tistim, ki ga primejo.

Angleži zapustili Baku.

London, 19. Reuter poroča: V Baku stoječe angleške čete so izpraznile 14. t. m. mesto in so se umaknile v severno Perzijo.

Politične novice.

+ **Delegacije.** Načelnik avstrijskega pododseka za vojne dobave v delegacijah, dr. Exner, je poslal članom pododseka pismo, naj mu naznanijo svoje mnenje, ali naj ima pododsek od 1. do 8. oktobra seje.

+ **»Reševanje«** jugoslovanskega vprašanja. Na Dunaju in v Budimpešti se jim strašno mudi, ker delajo čisto resno na »rešitve« jugoslovanskega vprašanja. Zaradi zbiranja »materijala« je bil grof Tisza na Hrvaškem, v petek pa je prišel v Sarajevo konferirati z generalom pl. Sarkotičem od Lovčena. Politične »študije« bo nadaljeval grof Tisza v Dalmaciji. To je prvi stadij rešitve. Drugi stadij sestoji v tem, da je bila namerjena, kakor poroča »Neue Freie Presse«, jugoslovanskemu

vprašanju avdijenca Wekerleja pri cesarju. O tem predmetu je govoril na zadnji konferenci mažarski ministrski predsednik z baronom Spitzmüllerjem. »Pester Lloyd« trdi o baronu Spitzmüllerju, da je navdušen pristaš ideje ozke zveze Bosne in Hercegovine z Ogrsko. Tretji in zadnji stadij »rešitve« obstoji v tem, da bodo na bosenskih železnicah in skupnih uradih uvedli mažarski jezik kot uradni jezik, da bo mažarski erar vzel v svoje roke velikanske bosanske gozdove, da bodo s polno paro upeljevali v šole mažarski jezik in končno da bodo dobili stremulji, ki sodelujejo v Bosni pri »reševanju«, kolajne, križice in plemenitaške diplome. Tako bo »rešeno« jugoslovansko vprašanje.

+ **Novi zakonski načrti.** V poljedelskem ministrstvu pripravljajo zakonski načrt za pospeševanje poljedelstva in državni vodni zakon. Oba načrta pošljejo s primernimi pojasnili deželni odborom in kmetijskim korporacijam.

+ **Čehi ne smejo v Zagreb.** Iz Prage poročajo 20. t. m.: Pisatelj Machar in prvi režiser na češkem narodnem gledališču Kvapil sta hotela odpotovati v Ljubljano, da kot zastopnika češkega pisateljskega sveta prisostvujeta jeta otvoritvi slovenskega narodnega gledališča. Iz Ljubljane sta hotela obiskati tudi Zagreb. Praška policija pa jima je, ne da bi navedla razloge, potna lista v Zagreb odrekla. Kvapila je madžarska državna policija na Reki pred kratkim izgnala iz mesta.

+ **Veliki čas in avstrijski parlament.** »Venkov« piše v očigled bodočemu zasedanju parlamenta: Razpravljati bi morali o mirovnem vprašanju, ker zahtevajo zapadne države obravnavo z ljudskimi zastopniki. Skupni finančni minister Spitzmüller ima pa druge skrbi. Boriti se mora proti »pretiranim narodnim aspiracijam« in narodni elementi bi morali več ali manj stopiti v ozadje, kar torej pomeni, da se njihove pravice nimajo razširiti, marveč kolikor mogoče omejiti! Tudi »zelo srečno« geslo v času, ko gre za mir z državami, ki polagajo največjo važnost ravno na samoodločbo narodov. Z narodi hočejo govoriti — o miru — toda Spitzmüller jih potiska nazaj v ozadje. Kam meri vse to? Kakšno delo čaka tu ljudske zastopnika! Iz vsega je očito, da hočejo gotovi krogi brez ozira na mirovne korake grofa Buriana povzročiti tu ravno take razmere, ki naj nemštvo še okrepe, ostalim narodom pa še tisto odščipnejo, kar imajo.

+ **Češki škofje** so povodom svoje konference v Prahi poslali udanostni brzojavki sv. očetu in cesarju. Njegovemu Veličanstvu so izrazili čustva neomajne zvestobe in udanosti in zagotovili, da bodo ta čustva tudi v svojih škofijah vsekdar utrjevali. Kabinetna pisarna je odgovorila s pristrčno zahvalno brzojavko.

+ **Poslanec Klofač o vladnih nakanah.** Posl. Klofač je te dni na nekem shodu v svojem govoru rekel med drugim: Na jugu države obstoja načrt, da se Bosna in Hercegovina dasta Ogrski, Dalmacija pa Hrvatski. Čehi tudi vemo, da se baron pl. Hussarek pripravlja, da deželno upravno komisijo razdeli po ukazju nemškega radikalizma. Kdor to dela, naj ve, da je že sam obstoj današnje upravne komisije protustaven in ne me biti preseneten nad nadaljno taktiko češke politike. Vladi in Nemcem povemo vnaprej: Sanjali smo o veliki pravičnosti v času, ki pride. Nemci nas pa uče, kako se mora rabiti moč in da je mogoče, da se urede razmere brez ozira na drug narod.

+ **Vsenemška zveza** je zborovala te dni v Hanovru. Na zborovanju je bilo zlasti avstrijsko nemštvo močno zastopano in je imelo takorekoko prvo besedo. Kakor poročajo nemški listi, je poslal nemški narodni svet za Avstrijo v Hannover svojega prvega podnačelnika dr. Titta in svojega prvega tajnika dr. Avgusta vit. pl. Wottawa, ki sta poročala o političnem položaju in novem redu v Avstriji. Razen tega so govorili na zborovanju še drugi Nemci iz Avstrije: poslanec Knirsch, prof. Meyer iz Inomosta in ravnatelj dr. Wenzelichs iz Tropave. Iz Hanovra sta se dr. Titta in posl. Knirsch odpeljala v Berlin in Draždane, kjer sta se posvetovala zlasti z društvu za nemštvo v inozemstvu.

+ **Ostre obsodbe velenemških stremljenj v Berlinu.** Na volilnem shodu napredne ljudske stranke v Berlinu je govoril kandidat Kemmer o možnostih miru. Odločno je obsojal, kar delajo v nekdanjih ruskih obrobni deželah z dinastično politiko, ki vzbuja le nezaupanje proti Nemčiji. Naprednjak poslanec dr. Wiener je govoril o razmerju med vojaškim in političnim vodstvom in o vojnih dogodkih. Rekel je med drugim: Vlada je v glavnem odseku označila važnost nastopa z Ameriko, da je podoben ničli. Upa, da dotični zastopnik vlade ne bo več dolgo na svojem mestu. Obžaloval je, da bi bil cesarjevič prej podal svojo izjavo o naklonjenosti

sporazumnemu miru. Kri nemških bratov ni tekla za to, da se zagotove prestoli nemškimi princem. Jasni zunanji politiki se mora pridružiti tudi jasna notranja politika. Pruska poslanska zbornica je pred razpustom, če bo delala gospodarska zbornica tako naprej, kakor dela zdaj, lahko postane aktualno vprašanje, če sploh potrebuje Prusija gospodarsko zbornico.

+ **Bodoča seja pruske zbornice** bode zborovala dne 22. oktobra.

+ **Demokratiziranje Nemčije.** Poslanec Gotthan je pisal v »Berliner Tageblattu«: Inozemstvo ne zaupa v poštenost naših namenov in izjav, ker živi v veri, da ne moreta vlada in državni zbor uveljaviti svoje volje proti vojaškim vplivom. Resna naloga nam bodi, da se ne bodo vzbujali nikaki dvomi več v bodoče o teh vplivih in zato se mora demokratizirati in parlamentarizirati vlada in dobiti moramo jamstvo, da bodo delali politiko poklicani činitelji in ne vojak.

+ **Katoliška univerza v Lublinu.** Dosedanji ravnatelj katoliške akademije v Petrogradu dr. Radziszewski je odpotoval na Poljsko, da bo sodeloval pri ustanovitvi druge katoliške univerze v Lublinu. Ustanovitev je omogočil Ukrajinec Karel Jarošinski, ki je dal v ta namen 20 milijonov kron.

+ **Belgija plačala doslej 2 milijardi frankov kontribucije.** »Neue Zürcher Zeitung« poroča iz Haaga dne 9. sept.: Po računih »ECHO BELGE« je doslej Nemčija iztisnila iz Belgije 2000 milijonov frankov vojne kontribucije.

+ **Orlando obiskal Giolittija.** Italijanski ministrski predsednik Orlando je obiskal, ko se je peljal v Pariz, v Turinu Giolittija.

+ **Morganatična poroka rumunskega kraljeviča.** Iz Jaša se poroča, da se je poročil rumunski kraljevič Karel morganatično z Rumunko Zizi Lanmbruco. Uradno potrjeno poročilo še ni.

Narodni blagdan.

Ljubljansko policijsko ravnateljstvo je včeraj, torej zadnji hip, prepovedalo narodni blagdan, ki bi se imel vršiti danes in jutri, češ da ni za to potrebnega dovoljenja od ministrstva za socialno skrb. Vsled tega je bil narodni blagdan odpovedan. Danes ponoči je pa došlo od ministrstva dovoljenje za narodni blagdan. To je nova šikana policijskega ravnateljstva. Tam bi pač morali vedeti, da je prošnja na ministrstvo vložena in bi se, predno je bila izdana prepoved, prav lahko telefonično informiralo pri ministrstvu, kjer bi zvedeli, da je istočasno, ko so narodni blagdan prepovedali, ministrstvo to dovolilo.

Narodni blagdan v Ljubljani je tedaj preložen in se bo vršil prve dni oktobra. Natančneje bomo poročali.

Dnevne novice.

— **Koncert na Jesenicah.** V nedeljo, 22. sept. ob 8. zvečer se vrši v »Delavskem domu« na Savi koncert s sledečim vsprememom: 1. Koračnica, orkester. 2. St. Premrl: Zdravica, mešani zbor. 3. Govor. 4. H. Volarič: Divja rožica, dvospev s spremljevanjem klavirja. 5. Valček, orkester. 6. Dr. G. Krek: Pogodba, baritonski samospev s spremljanjem klavirja. 7. A. Sachs: Mornar, sopranski samospev s spremlj. klav. 8. Wetzel: Hrepenenje po domovini, vijolinski solo s klavirjem. 9. Schneider: Zbor iz opere »Banditova nevesta«, orkester. 10. E. Adamič: V gozdu, mešani zbor. 11. Schneider: Planinski pozdrav, ouvertura za orkester. 12. E. Adamič: Pri zibel, sopranski samospev s spremlj. klav. 13. J. Aljaž: Na dan, moški zbor. 14. Lepa naša domovina, orkester. — Vstopnina: sedeži I. vrste 4 K; II. vrste 3 K; III. vrste 2 K. Preplačila se hvaležno sprejemajo. Vstopnice se dobé eno uro pred začetkom pri blagajni. Ker je čisti dobiček koncerta namenjen našim sestrskim malčkom in obeta koncert umetniški užitek, vabimo vse prijatelje glasbe in naroda, da se koncerta v kar največjem številu udeležijo.

— **Kat. delavsko društvo na Jesenicah.** Kar naenkrat je zavela v našem društvu nova sapa, nekaj pomladni dih je prišel vanj. Prinesel ga je s seboj iz Belokrajine preč. g. kaplan Dolinar, katerega smo pred dvema tednoma sprejeli v našo sredo. Uspeh teh dveh tednov je takoj viden: koncert v nedeljo. Nismo zastoj stali največjih nad v novega gosp. kaplana. Z mlado silo in čilo roko je poprijel za težavno delo. Gospod kaplan, pozdravljeni v naši sredi! Le krepko in neomahljivo naprej, mi gremo s Teboj!

— **Klub mokronoških pevk in pevcev** priredi v nedeljo, 22. sept. v korist lačnih in bolnih slovenskih otrok v gostilni gosp. Aleksandra Majcena v Mokronogu koncert, na katerem se bodo proizvajale slov. narodne pesmi. Začetek ob 4. popoldne.

— **Ljudskošolske vesti.** Bivši začasni učitelj na Babnem polju Anton

Gašparin je imenovan za začasnega učitelja v Iški vasi. Za začasnega učitelja v Suhorju je imenovana Vida Božič, za začasnega učitelja v Podkraju Marija Vončina, za začasnega učitelja v Ihanu Štefka Levec. Deželni šolski svet je vzel na znanje premeščenega učitelja ročnih del S. Antonije Aljančič v Mekine in imenovanje M. Alfonze Drganc za učitelja ženskih ročnih del na vadnici zasebnega učiteljskega pri uršulinkah v Ljubljani. Suplent Ivan Vanič je imenovan za začasnega učitelja v Krškem. C. kr. ministrstvo za javna dela je pooblastilo rudarsko ravnanje v Idrinju, da nastavi suplentinja Ano Šturm, Antonijo Terpin, Marijo Sinkovec, Doro tejo Kovač, Leopoldino Novak, Edvardo Blodek in Mileno Novak, ki so v letu 1917/18 poučevali na rudniški ljudski šoli, v enakem svojstvu tudi za šolsko leto 1918/19. Začasni učitelj v Tržišču Anton Brodnik je prestavljen v Kostanjevico, Valentina Bučar pa je imenovana za suplentinja v Tržišču.

— **Za šolo v št. Vidu v Trstu** je darovala kamniška podruž. »Slovenske Straže« 550 kron.

— **Osebnostna vest.** Dvorni tajnik pri najvišjem sodnem in kasacijskem sodišču dr. Gregor Krek je dobil naslov in značaj višjega deželno sodnega svetnika.

— **Iz laškega vojnega ujetništva** (Casino, Caserta) piše Franc Učakar svojcem v Dolu pod Ljubljano: »Zdrav sem, godi se mi srednje, sem sluga pri naših častnikih. Pred par dnevi je bil tukaj Andrejev Rudolf, pa nisva mogla nič govoriti, tudi videla se nisva.«

— **Lov krajevne občine** Mavčiče se bo dne 23. oktobra 1918 ob 10. uri dopoldne pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Kranju potom javne dražbe oddal v zakup za dobo od 1. decembra 1918 do 30. novembra 1923. Zakupni in dražbeni pogoji se zamorejo vpogledati pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Kranju med uradnimi urami.

— **Kolinska tovarna v Ljubljani** je blagovolila nakloniti za Slovensko narodno gledališče v Ljubljani velikodušen dar 3000 kron. Z željo, da bi našla mnogo posnemalcev med slovenskim narodom, ji izrekamo najtoplejšo zahvalo.

— **Nov nemški list v Nišu.** V Nišu so ustanovili nov nemški list »Bulgarische Korrespondenz«. List ima nalogo, spoznavati Bolgare z njihovimi zavezniki Nemci in Avstrijo-Ogrsko.

— **Podučno potovanje v Rumunijo in Ukrajino.** C. in kr. vojaška oblast namerava prirediti v začetku oktobra podučno potovanje v zasedene pokrajine Rumunije in Ukrajine. Za potno črto, vodstvo in oskrbo skrbi vojaška uprava. Oni člani gremija trgovcev v Ljubljani, ki se žele tega potovanja udeležiti, naj to čimprej sporoče na naslov »K. u. k. Kriegspresse-Quartier«.

— **Poštni promet med Avstrijo in zasedenim ozemljem Rumunske.** V poštne prometu med Avstrijo in zasedenim ozemljem Rumunske se dopuščajo tudi kupčijske tiskovine do 500 gramov teže in blagovni vzorci do 350 gramov teže po pristojbinah svetovnega poštne društva.

— **Zdravilo proti španski bolezni.** V zdravniškem listu »Wiener klinische Wochenschrift« objavlja zdravnik dr. Marković, da se mu je posrečilo najti zdravilo, s katerim se španska mrzlota odpravi v 24 urah. Bolnik mora takoj, ko mu začne rasti vročina, vzeti 0.3 do 0.6 grama kalonela in vsakih 4 do 5 ur nato pol grama aspirina, pomešanega z enim decigramom kofeina. To zdravilo se sme jemati samo po zdravniškem navodilu, ker so slučaj, v katerih lahko postane kalomel zelo nevarna.

— **Strašna nesreča v Wöllersdorfu.** O tem smo prejeli od očividca še naslednje poročilo: Dne 18. t. m. je v municijiski tovarni v Wöllersdorfu v objektu št. 8, kjer se izdeluje smodnik, nastal nenadoma požar, ki je v hipu objel celo poslopje. Izmed 500 tam zaposlenih delavskih moči se jih je rešilo komaj par desetorice. Vsi drugi so zgoreli ali se zadušili. Razen težko ranjenih se ceni okoli 400 mrtvih, med katerimi je pretežna večina žensk. Pogled na kupe sežganih trupel je strašen. Vojaške in civilne oblasti so delale s polno paro, da se jim je posrečilo omejiti požar samo na ta objekt. Ko bi požar objel bližnja skladišča municije, bi bila nesreča še neprimerno večja. Ves obrat so za par dni ustavili.

— **Prebivalstvo Bosne in Hercegovine leta 1913, 1914 in 1915.** Koncem leta 1913. je znašalo skupno število prebivalstva 1.990.271 duš (od tega je bilo 1 milijon 044.000 moških in 945.843 žensk), koncem leta 1914. je to število naraslo na 2.014.965 (1.056.648 moških in 958.317 žensk), a koncem leta 1915. je znašalo to število 2.011.130 (1.053.180 moških in 957.950 žensk). — Po veri je bilo:

	1913	1914	1915
pravoslavni	867.908	877.682	873.593
mohamedancev	634.830	634.830	638.695
rim. katoličanov	458.999	468.140	469.378
grško-katoličanov	8.809	9.061	9.173
protestantov	6.903	7.063	7.133
židov	12.735	12.936	13.052
drugovercevi	86	94	100

— **Cenj. naročnikom!** Včerajšnji številki »Slovenca« smo priložili položnice v svrhu poravnave zaostale naročnine ali doplačila. Naj se jih blagovole poslužiti vsi oni, katerim je naročnina »Slovenca« že potekla ali pa v kratkem poteče. Da ne bo neljubih reklamacij, opozarjamo, da so bile položnice priložene vsem izvodom, torej tudi onim, ki imajo plačan list že do konca tega leta ali še dlje; taki naročniki naj položnice shranijo za prihodnjo. — Za naročnike v deželah ogrske krone in za one v Erceg-Bosni so priložene položnice ogrske, oziroma bosensko-herc. poštne hranilnice. — Kdor položnice ne bi prejel ali ne prave, naj izvoli zahtevati (poštne prosto) po navadnem listu papirja, da mu priloga »Slovenca« št. 216 ni došla. — Kdor ne bo obnovil naročnine pravočasno, mu bo časopis ustavljen z dnem 1. oktobra.

— **Poštna urada Podhorce pri Zloczowu in Sokal** v vzhodni Galiciji zopet poslujeta za zasebni brzojavni promet.

— **Franz Josef** grenčica povzroči naglo in brez bolečin izpraznilev želodca, izdatno prebavo in zadostno slast do jedi.

Ljubljanske novice.

lj Seja Centralnega in upravnega sveta Vincencijeve družbe na Kranjskem se vrši v ponedeljek ob pol 6. uri popoldne v posvetovalnici Kat. tiskovnega društva, Kat. tiskarna, I. nadstr. Gg. člani se prosijo, da se seje gotovo udeležijo.

lj V šentjakobskem prosvetnem društvu predava v nedeljo, 22. septembra drž. poslanec Josip Gostinčar. Začetek ob 7. uri zvečer.

lj Koncert. Kritiki hvalijo muzikalno dušo, južni temperament, moški močni blesteči ton, sladkost melodije in simpatičnost nastopa pri umetnici Nives Luzzattovi. Absolutna čistost njene igre in tona je občudovanja vredna. Mati umetnice pa ni le izvrstna spremljevalka, temveč je tudi solistinja prve vrste. Šola bolognesekega mojstra Manarentija spada k najboljšim sveta.

lj Seja »Narodno Galerije« se vrši v torek dne 24. septembra ob pol šestih v stanovanju g. Jakopiča, Turjaški trg št. 2. Vsi gospodje odborniki in člani umetniške komisije se prosijo, da se prve seje zanesljivo udeležijo.

lj Na bogoslovnem učilišču v Ljubljani se začne predavanja 2. oktobra. Gg. bogoslovci naj pridejo v zavod dan poprej. — Vodstvo.

lj Moška Marijina družba v Križankah ima jutri popoldne ob 5. uri v škofijski palači v pritličju desno skupno z nočnimi častilci sv. Rešnjega Telesa izvencerkveni shod. Udje obeh skupin se vljudno vabijo, da se udeležijo tega sestanka čim možno polnoštevilno.

lj Umrla je v Ljubljani po kratki bolezn gospa Jožica Fornazarič, roj. Pavletič iz Mirna, žena odvetniškega koncipienta dr. Alojzija Fornazariča iz Bilj. Poročena sta bila le pol leta. Naše najiskrenejše sožalje!

lj Predmet propovedi pri oo. jezuitih v nedeljo (22. sept.) ob petih popoldne: O vplivu čtiva.

lj Seveda, če gre tako! Včeraj ob pol 5. uri popoldne je pripeljal Ranzingerjev hlapec s par konji bivšemu okrajnemu glavarju v Novem mestu baronu Rechbachu na Bleiweisovo cesto št. 7 poln voz zabojev, v katerih je bilo — čujte in strmite! — 2000 kg krompirja. Blago se je na železnici izdalo brez avise — saj je bilo namenjeno nemškemu baronu in svetniku c. kr. deželne vlade. Radi večje varnosti so ga spravili v zaboj. — Če pa prinese uboga mati, ki ima preživljati kar osem ali devet otrok, v nahrbtniku par kil s solzami izprošenega krompirja, ji ga oblast brezobzirno zapleni, magari če vsled tega pogine od glada uboga deca. — Videli smo, da si je c. kr. policijski stražnik ogledal to lepo zalogo krompirja, namenjenega baronu Rechbachu in prav nič ne dvomimo, da bo pravica to pot zmagala. Tistih 400 kg pšenične moke, ki jo je baron Rechbach nemoteno pripeljal na Bleiweisovo cesto za svojih par glav, mu že — ker ni drugače — privoščimo; krompirja pa ne. Za vse enaka pravica!

lj Vsled predvčerajšnje notice »Hite pomagati« je daroval neimenovani dobrotnik znesek 10 K za siromašno rodbino. Bog plačaj!

lj Javna dražba. Takoj po sedanjih dražbi v Mahrovi hiši (v ponedeljek ali torek) se vrši istotam javna dražba porcelana (krožnikov, skodelic itd.), steklenic, vrčev, svetilk, škafov, žlic, malih petrolejskih peči in drugih kuhinjskih potrebščin. To je bilo kupljeno za slovensko dijaško menzo na Dunaju. pa se bo vsled prevoznih težkoč spet prodalo.

lj Umrla so v Ljubljani: Luka Posega, kočar, 70 let. — Marija Bedina, posestnica, 45 let. — Ana Avguštin, vdova trg. sluge, 48 let. — Fran Zlokar-

nik, posestnik, 58 let. — Zofija Zajc, sirota, 10 let. — Gabriela Eger, prodajalka, 16 let. — Terezija Verovšek, žena mag. račun. revidentka, 45 let. — Marija Teraninus, zasebnica, 52 let. — Angela Lah, žena sluge, 31 let. — Terezija Einsiedler, bolniška devica, 56 let. — Ivana Jeršin, rejenska, 3 mesece. — Emil Sajovic, sin tob. delavca, 1 mesec. — Karel Johan, delavec, 53 let. — Neža Meršol, žena posestnika in nadsprevednika, 60 let. — Ivana Mencej, šivilja, 46 let. — Antonija Sternad, sprevednikova hči, 31 let. — Jurij Pičulin, begunec, 55 let. — Marija Cotman, zasebnica, 68 let.

lj Obisk dobroteljskih zavodov v Ljubljani. Ogledal sem si vse dobroteljske zavode po Ljubljani, da bi iztaknil kaj primerne ali praktične za dobrodelno slovtvo. Res, dobro je preskrbljeno za bolnike vsake vrste, za sirote, za posle brez službe in celo za lenuhe. Zabeležil sem si v zapisnik marsikaj, kar mi je ugajalo, pa tudi, kar mi ni dopadlo. Iskal sem deželno hiralnico in poboljševalnico izpravljenih deklet, pa tu je Kranjska zaostala za drugimi deželami. V zavodu sv. Marte bi si želel za vodstvo kakršnekoli redovnice. V prisilni delavnici bi bil rad pometal iz neke sobe gole umetnine, ki žalijo čut sramežljivosti, pa nisem imel pravice. Na nekem izprehodu čez Golovec si ogledam tudi deželno umobolnico na Studencu. Na moških in ženskih oddelkih sem našel povsod lep red in snago. Na vrtu mi je odlično gospod razlagal svoje tehnične načrte; poslušal sem z zanimanjem. Ko pa je vstal in jel s pestjo tolči po drevesu, da je bil ves krvav, sem pobegnil v strahu, da bi začel udrihati še po moji buči. Pomilovanja vredni norci so kričali, prepevali, jadikovali ali besneli — res čuden koncert. Čudil sem se, da pametni ljudje ne znorijo v taki družbi. Vprašam še postreznico: imate tudi kapelo? Po ozkih stopnicah me pelje v prvo nadstropje in zašepče: to je naša kapelica. Osupnjen ji rečem: kaj, ta temni, dva in pol metra visok kurnik brez oken naj bi bil kapela? Postreznica pa mi z otožnim glasom pripoveduje: zaprta sem že mnogo let med umobolnimi, ki noč in dan preklinjajo, tulijo, pojejo, razsajajo in me včasih tudi napadajo. Moja edina tolažba je kapelica, le to mi je težko, da moram vedno klečati in stati na kamenitih stopnicah ter ne vidim nikdar duhovnika maševati. Vprašam, morate li za kazen zunaj kapelice stati? Nikakor, gospod, odgovori, le prostora je premalo, ker nas je okoli 70 pri sv. maši. Polovica nas stoji pri kamenitih stopnicah na prepihu, zato vsaka toži, da jo trga protin. Hitro premerim kolibo in izračunim, da pride na vsak kvadratni meter 8 oseb, če bi stale po koncu, kakor sveče na oltarju. Povabim vse radovedne ljubljane, naj si pridejo ogledat ta kuriozni kurnik. Vsak mi bo pritril, da se mora že iz higijeničnih ozirov zidati nova prostorna kapela. Denarja je dovolj, saj se je neki deželni odbornik pohvalil cesarju, da finance na Kranjskem dobro stoji. Vprašam še postreznika, kje pa stanujejo usmiljenke? Dejal mi je: Nekateri bivajo v baraki, kjer pozimi zmrzujejo, poleti pa prenašajo neznošno vročino in parjo stenice; druge pa stanujejo tik kapele v celicah, katerim pravimo mišje luknje. Zares ni čudo, da toliko mladih usmiljenih sester na jetiki umirajo! Zvedel sem še, da tudi zdravnik želi velike kapele, ker bi vsekako blagodejno uplivalo na umobolne, izmed katerih so mnogi dolžni po svoji vesti udeleževati se božje službe, ker imajo le tu in tam svoje muhe. Strežnik, meneč, da sem kak deželni odbornik, mi zagotavlja: gospod, zidanje nove kapele bi ne stalo veliko, če bi vzeli laške ujetnike; pomagali bi umobolni, les pa že imamo, ker je zadnji vihar drevesa na vrtu podrli, drug materijal pa bo po vojski še dražji. Ako bi bila dežela v 40 letih odločila letnih 1000 kron, imeli bi že krasno kapelo in dostojno stanovanje za usmiljene sestre, kar bi bilo le v čast našemu katoliškemu deželnemu odboru. Poslovil sem se z nado, da zadenem kdaj glavni dobiček v razredni loteriji in sezidam sam neobhodno potrebno kapelo v umobolnici na Studencu in deželno hiralnico. — Ogledal sem si še sirotišnici v št. Vidu in na Grobljah ter jo popihl nazaj na svoj dom, da posvetim vse svoje žive dni dobrodelnosti.

lj Z ljubljanske fronte. Tedensko poročilo: Bojna skupina Pflanzmacher - Atemam. Nahajamo se sedaj povsod že v prej pripravljenih pozicijah. Tudi prednje straže, ki so do zadnjega zvesto branile našo trdnjavo ob Bleiweisovi cesti št. 13, smo po načrtu umaknili. Dve utici, ki se še tam nahajata, sta prazni in brez vsake vojaške vrednosti, zato jih nisimo razstrelili. Straženje smo zaenkrat poverili gospej Justici, ki trdno drži svoj Codex v rokah, in gospej Pravici, ki ima sicer zavezane oči, kateri pa v tehnično lahko natresemo dosti peska na našo plat. V slučaju, da nas sovražnik pri tem zaloti, si lahko poiščemo še drugo stražo, vendar pa odkrito povemo, da na primer do ljub-

ljanske nočne straže nimamo več nobenega zaupanja, odkar je izvršila ponesrečen naskok na jermena v uradni naši tiskarni. Kar smo zadnjič poročali o prihodu Tisze mimo Ljubljane, še vedno velja, vendar se pa nam hlače nič več ne tresejo, ker je ta vojskovodja baje izjavil, da je proti terorju, Ljubljančani, ki so si morda med tem nabavili jeklenih suknjičev, jih torej lahko oddajo pri patriotični »Metallwaren-Sammelstelle« (ne Semmelstalle) na realki. — Bojna skupina Tavec-Poljanski. V očigled bližajoče se zime smo sklenili odločne odredbe proti nepotrebnim nastavljanjem in čakanjem lačnih skupin pred vojnimi prodajalnami za tiste bore kapljice mleka. Vrta naša aprovizacijska artiljerija je že izdelala sijajen načrt, po katerem se bo mleko že uro prej in na več mestih oddalo na tak fulminanten način, da bodo temeljito izginile vse ozebljine, ki so nastale od lanske zime na nogah legitimiranih upravičencev. V ostalem nič posebnega. Sklenili smo, udeležiti se, če pride do dražbe, pri licitaciji tistih ogromnih množin papirja, ki je nalepljen po razbitih šipah kazine. — Bojna skupina v vodstvu Šusteršič in pribočnik Lampe. Ker nima resnica nič novic in novice nič resnic, je nastala fatalna pavza v bojnem delovanju dične naše skupine. Kdor ne veruje, da nimamo prav nobenih postojank na nevtralnem švicarskem teritoriju, ta naj se pelje tja in naj se na svoje oči prepriča... Srečno pot! Zaradi Završnice zaenkrat ni pričakovati novih hudih preglavic, prej glede Robeža.

Primorske novice.

p Zavod čč. šolskih sester De Notre Dame v Trnovem pri Ilirski Bistrici zahteva od vsake gojenke letos 50 kg moke in 8 kg masla ali 5 kg masti. Razumemo, če se to zahteva od kranjskih gojenk, a da vodstvo zahteva to množino tudi od goriških in istrskih gojenk, ki so večinoma hčerke uradnikov in učiteljev, to je največjih revežev v teh časih, se nam zdi malo preveč. 50 kg moke stane na Primorskem 800 do 1000 K in 8 kg masla ali 8 litrov olja 640 K. Odkod naj vzamejo denar? Upamo, da bo čč. vodstvo to upoštevalo vsaj pri uradniških hčerkah in se zadovoljilo z mesečnino. — Tako nam poroča naš primorski dopisnik na željo več prizadetih.

p Tržaški mestni uslužbenci spet na delu. V četrtek zjutraj je bilo v Trstu izdano naslednje sporočilo: »Z ozirom na dogovor, ki je bil sklenjen po namestnikovem posredovanju in s katerim so bile sprejete po večini zahteve stavkujočih, pozivajo Zvezni odposlanci na zopetno delo danes. Sprejeti pogoji se tekom današnjega dopoldneva sporoče posameznim kategorijam.« Zveza občinskih nameščencev je s posebnim oklicem pozvala člane na delo.

p Zglasitvena dolžnost v Gorici. C. kr. glavarstvo v Gorici je pričetkom septembra odredilo, da se imajo vsi goriški prebivalci po določenem abecednem redu zglasiti pri policiji (Tek. Fr. Jožef št. 26). Kdor še ni tega storil, naj zamujeno čimprej popravi!

p »La lega delle nazioni«. Pod uredništvom socialističnega mestnega svetvalca dr. Puecherja začne izhajati v Trstu prihodnje dni dvotedenska italijanska revija »La lega delle nazioni« (zveza narodov).

Štajerske novice.

š Mašniški jubilej. Iz Dobove pri Brežicah nam poročajo: V nedeljo dne 15. septembra je tukaj obhajal tridesetletnico mašništva g. prof. dr. Anton Medved iz Maribora. Ob tej priliki je veleč. g. kanonik Mešiček blagoslovil lepa kipa Srca Jezusovega in Marije, darovana od dveh dobrotnic naše župne cerkve.

š Trbovlje. Blagoslovljenje zastave tuk. »Orla« se vrši 13. oktobra, obenem bo tudi javna telovadba. Opozarjamo na to bratka društva in vabimo k mnogobrojni udeležbi! Na zdar!

Razne novice.

r Zadnje besede carjeve. Iz Kijeva poroča »Illustr. Kuryer Codzienny«: Kakor pripoveduje šofer, ki je peljal carja na morišče z desetimi rdečimi gardisti, ki so izvršili nad njim smrtno obsodbo, je car celo pot molil. Boljševiki niso dovolili, da bi prišel k carju duhovnik z dušno uteho. Boljševiški rablji so se ves čas posmehovali svoji žrtvi ter carja suvali s kopiti. Ko so ga pripeljali na morišče, je car omedlel. Zvlekli so ga z voza in ga dramil s tem, da so ga polivali z mrzlo vodo. Car je klečal in kakor da bi bil na mah dobil novih moči, je vstal in rekel: »Oj, da bi moja kri rešila Rusijo! Imejte usmiljenje z mojo ženo in z nedolžnimi otroki!« Toliko da je izgovoril te besede, se je že izvršila smrtna obsodba. Deset strelov je bilo oddanih na carja — deset dum-dum krogel ga je zadelo namah. Obličje mu je

bilo strašno spačeno. Telo se mu je še parkrat zgenilo. Vodja rabljev je pristopil k trupu in ustrelil kroglo iz browning-revolverja mrtvecu v desno uho. Potem so truplo zavili v rjuhe in ga odpeljali na pokopališče.

Gospodarske novice.

g Nabiranje žira. Ker je letos žir (bukvice) dobro obroditel, je treba, da ga pridno nabiramo. Žir daje prašičem in goveji živini izvrstno močno kladjo, ki ugaja zlasti pri pitanju. Žir daje pa tudi prav dobro olje, oprabno za jed in svečavo. Letos utegne biti tudi dosti polhov, ki dajejo izvrstno pečenko in prav fino kožo, ki je danes posebne vrednosti, naj se rabi doma ali pa proda.

Aprovizacija.

a Iz seje mestnega aprovizacijskega odseka dne 20. septembra 1918. Na cesarjevo inicijativo bo vlada ustanovila javne grelnice, namenjene onim družinam, ki si v zimskem času ne morejo kuriti in razsvetljevati svojih stanovanj. Načrt za javne grelnice je zamišljen v tako velikem obsegu, da v Ljubljani v celoti

ni izvršljiv. Vendar se mestna aprovizacija izreče za vladno akcijo v omejenem obsegu in votira iz aprovizacijskega fonda v ta namen znesek 50.000 kron. — Železničarji v Ljubljani so povabili na svoj sobotni javni shod tudi vodstvo mestne aprovizacije. Shoda se udeležil mestni župan dr. Tavčar ali pa podžupan dr. Triller. — Prihodnji teden razdeli mestna aprovizacija na osebo po pol kg bele moke za kruho. Moka stane 2.66 K za kg. — Kakovost kruha je zadnji čas predvsem zato trpela, ker je morala mestna aprovizacija mešati v moko tudi neko zelo slabo zmes iz skaljene koruze. Ker je tak kruh res zelo težko užiten in lahko zdravju škodljiv, bo odredila mestna aprovizacija, da se s prihodnjim tednom ne meša več mešanice iz skaljene koruze v drugo krušno moko. — Aprovizacija bo izdala nove izkaznice za otroke do 3. leta. S starimi izkaznicami za otroke se dočaja toliko goljufij, da se je kot neobhodno izkazalo, izdati nove izkaznice. — Aprovizacijski odsek se v principu izreče za ustanovitev centralne klavnice, katere vodstvo bi prevzela aprovizacija. Odslej za naprej bi ne dobivali mesarji več živih goved, ampak meso, katerega jim bi delila centralna klavnica. Centralna klavnica bi bila namreč edina upravičena prevzeti vso za Ljubljano namenjeno živino, jo zaklati in meso razdeliti mesarjem. Aprovizacijski odsek naroča referentu, da izdela podrobni načrt in ga predloži pri prihodnji seji.

a Gg. načelniki krušnih komisij se vabijo, da se zanesljivo udeležijo seje, ki se vrši v ponedeljek, dne 23. t. m. ob 5. uri popoldne v mestni posvetovalnici.

a Oddaja marmelade na rumene izkaz-

nice C. Stranke z rumenimi izkaznicami C dobi marmelado v ponedeljek, dne 23. t. m., v torek, dne 24. t. m. in v sredo, dne 25. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je ta-le red: v ponedeljek, dne 23. t. m. dopoldne ob 8. do 9. ure štev. 1 do 180, od 9. do 10. ure štev. 181 do 360, od 10. do 11. ure štev. 361 do 540, popoldne od pol 2. do pol 3. ure štev. 541 do 720, od pol 3. do pol 4. ure štev. 721 do 800, od pol 4. do pol 5. ure štev. 801 do 1080, od pol 5. do pol 6. ure štev. 1081 do 1260. — V torek, dne 24. t. m. dopoldne ob 8. do 9. ure štev. 1261 do 1440, od 9. do 10. ure štev. 1441 do 1620, od 10. do 11. ure štev. 1621 do 1800, popoldne od pol 2. do 2. ure štev. 1801 do 1980, od pol 3. do pol 4. ure štev. 1981 do 2160, od pol 4. do pol 5. ure štev. 2161 do 2340, od pol 5. do pol 6. ure štev. 2341 do 2520. — V sredo, dne 25. t. m. ob 8. do 9. ure dopoldne štev. 2521 do 2700, od 9. do 10. ure štev. 2701 do 2880, od 10. do 11. ure štev. 2881 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 1 kilogram marmelade, kilogram stane 3 krone.

a Petrolej na prvi odrezek A karte za V. okraj se dobi pri tvrdki Holzer, Dunajska cesta in sicer: na štev. 1 do 350 dne 23. septembra, od štev. 350 do 650 dne 24. septembra, od štev. 650 do konca dne 25. septembra.

a Ovseni riž za doječe in noseče matere se bode oddajal v vojni prodajalni, Gosposka ulica, po sledečem redu: Na izkaznice št. 1 do 400 dne 23. septembra; štev. 400 do 800 dne 24. septembra, od štev. 800 naprej dne 25. septembra. Na vsako izkaznico se dobi 1 kilogram ovsenega riža, ki stane 1 krono 80 vinarjev.

Poslano.

Izjava.

Na one govorce, katere govore pri nas, da sem jaz prodal hrvatske vole v Beljak, katerih sem kupil 20, sem dal zaklati vse na obč. klavnici za občane jeseniške. Kdor dokaže, da se le enega izmed teh volov ni zaklalo na obč. klavnici na Jesenicah, dobi 10.000 kron nagrade, ali pa da jaz le en kg prodal tega mesa kateremu v Beljak. Ako pa ne dokaže, je pa potem dotičnik obrekovalec in lažnik. Slednjih sedem goved sem dal aprovizaciji oziroma pomožni akciji jeseniški, katere so dobili tov. in žel. delavci po 20 dkg na osebo, in kateri so bili jako zadovoljni. Kajti težko je delati v naši občini za blagor ljudstva v današnjih časih, čimbolj delam tembolj me preganjajo, a le tisti, ki naše občine ne poznajo in za blagor ljudstva ne delajo. Kajti pri tej živini sploh nisem imel drugega, kakor veliko stroškov in izgubo, in dela. V vojnem času sem paš veliko vagonov živil dobil za naše občane ter so bili zadovoljni. Pri tem pa je občina tudi veliko tisočev dobila, jaz pa le delo in trud. Po nedolžnem preganjanju me sem že navajen, toda kljub temu sem si še ohranil zaupanje pri ljudstvu, oni pa ne, kajti pregovor pravi: »Danes meni, jutri tebi.« Res je tako, kakor je gospod dekan Škubic iz Ribnice našemu pokojnemu gospodu župniku Iv. Prijateljju nagrobnično govoril, da je naša fara »gora Kalvarija«, občina naša pa je še huji. Seveda tisti pa najbolje ve, kateri deluje v nji. Jaz pa sem že 10 let v tej kritični občini župan. Da je težka občina in kritična, za preganjati jih je veliko, za blagor pa malo.

Jesenice, dne 19. septembra 1918.

Čebulj, župan.

Suhe gobe (jurčke)

kakor tudi druge, zaplembi ne podvržene deželne in gozdne pridelke (maline, jagode, med itd.) KUPUJE po najvišjih cenah. M. RANT, KRANJ. 1917

GORICA: F. Batjel LJUBLJANA: Stari trg št. 28
trgovina in mehanična delavnica. Moka in ženska DVOKOLESA se s staro pneumatiko, ŠIVALNI in PISALNI STROJI, GRAMOFONI, ELEKTRIČNE ŽEPNE SVETILKE. Najboljše BATERIJE. Posebno nizka cena za preprodajalce.

Stranka ki bi sprejela na stanovanje gđc. (šiviljo z nekaj svoj. mobilij) naj sporoči na: Upr. „Slov.“, Ana B., 3463

Poštna uradnica išče s 1. oktobrom preprosto

stanovanje s hrano

Plača deloma v živilih. Zahteve prosi takoj A. F. Višnjagora 38.

Poljedelski stroji in orodje. Ročni mlini za zdrob in moko!

Cena:
1. vrsta 155 K
2. vrsta 115 K

Teža:
približno 12 kg

Mlin se razpošilja opremljen z zamahnim kolesom in lakiranim vsipalnikom. Cena je mlinu, in sicer najboljše vrste 155 K, mlin nekoliko manj trpežne vrste 115 K, brez odbitka v tovarni. Zavihanje in postavljanje račun se še separačno za lastno ceno. Mlin prve vrste je izdelan iz najboljšega, trdega materiala in se za kvaliteto, da naročnik prejme nepokvarjen mlin, jamči. Moj ročni mlin izmelje najfinjšo moko! Stroj se naroča pri tvrdki

D. ŠTUCIN

DUNAJ XVIII., Höhnegasse št. 4.

Dopisuje se slovensko.

KUPIM TAKOJ

2 vagona

desk

subih, za izdelavo pohištva. Rabim vse

debelosti. — Prijazne ponudbe na poštni

predal 144, Ljubljana. 3345

Harmonij

SE KUPI. — Ponudbe na upravo

„Slovenca“ pod št. 3456.

KOPELJ

HOTELA „SLON“ je

od 21. septembra t. l.

ZOPET OTVORJENA.

Edina slovenska veletrgovina

umetnega cvetja in pogrebnih potrebščin

Anton Z. Finžgar

VARAŽDIN (HRVATSKO)

dobavlja samo na debelo: umetno

cvetje, nagrobne vence, okraske,

noge in tapete za rake, tančice,

mrtvaške čevlje i. t. d.

Svoji k svojim! Svoji k svojim!

Izdala konzorcij „Slovenca“.

Odgovorni urednik: Josip Gostinčar, državni in deželni

poslanec v Ljubljani.

Katoliška tiskarna v Ljubljani.

Kranjska deželna podružnica

n.-a. dež. življenske in rentne, neograde in jamstvene zavarovalnice

v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12, II. n.,

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tudi z

vojnim rizikom, otroških dot. rentna in ljudska, neograde

in jamstvena zavarovanja. — Javen zavod. — Absolutna varnost. — Nizke premije. —

Prospekti zastoj in poštne prosto. — Sposobni zastopniki se spre-

jemajo pod najugodnejšimi pogoji.

Hiša z gostilno

ali kavarno

SE KUPI TAKOJ, oziroma SE VZAME LE OBRT V NAJEM, najraje v Ljubljani. Naslov se izve v upravnistvu „SLOVENCA“ pod št. 3383.

Valpta „majarja“

z družino takoj rabi PRISTAVA SREBRNICE—KANDIJA, NOVO MESTO. 3457

KUPIJO SE slovenske in nemške

antikvarične knjige

tudi cele zbirke. — Pismene ponudbe se prosi na naslov: A. Štrucelj, Ljubljana, Sv. Petra cesta 17. 3410

Resna ženitbena ponudba:

Samec v 36. letu, vojašine oproščen, ki ima 27.000 kron premoženja, se želi seznaniti ter poročiti z gospodično ali vdovo z enim otrokom, s posestvom ali s kakšno obrtjo na deželi. Prosi samo resne ponudbe, ako le mogoče s sliko, na upravnistvo „SLOVENCA“ do 1. oktobra pod: »Bodočnost“ 3385. — Tajnost zadržana. 3385

Kupujte le domač izdelek, to je:

Emona

Priznana najboljša

pralnilnarska

Dobiva se v vsaki prodajalni!

Živega apna

porland-cementa

dobi se na vagon pri

M. Friedman, Zagreb

HERCEGOVAČKA ULICA 25.

10 vinarjev

(za dopisnico) Vas stane moj cenik,

ki se vam pošlje na zahtevo zastoj.

C. in kr. dvorni založnik

Jan Konrad,

razpošiljalnica Bräx st. 1996 (Češko).

I. britev iz srebra jekla K 7.—,

9.—, 11.—. Varnostni brivski aparati

poniklj. K 7-50. dvorezna rezerv. rezila

tuc. 12 K., lase—in bradostrizniki K

26.—, 28.—. Pošlji se po povzetju ali

predplačilu. Zamenjava dovoljena ali de-

nar nazaj.

NA PRODAJ JE dobro ohranjeno

moško kolo

Plašči in zračne cevi so bili novi mesec

dni pred mobilizacijo in najboljše kakovosti.

Škoki celi vojni čas niso bili nič

rabljeni, ampak obsejani lepo na suhem.

Več se poizve v MEKINJAH št. 12,

KAMNIK, Kranjsko. 3453

CERAR FRANJO,

tovarna slamnatih izdelkov v

STOBU PRI DOMŽALAH,

se priporoča gg. trgovcem in slavnemu

občinstvu za obila naročila različnih :

SLAMNATIH SOLNOV

SLAMNATIH TORBIC (cekarjev)

PREDPRAZNIKOV itd. 2690

Stalne, zdrave, krepke

delavce

sprejme žepniška tvrdka

„BALKAN“

:: Ljubljana, Dunajska cesta. ::

Prostovoljna prodaja.

Celotna

oprava za spalnico

razno drugo

pohištvo, modroci, zaves,

podobe itd.

Prodaja se vrši dne 26. septembra

ob 2. uri popoldne v KOLIZEJU,

kolesarska dvorana. 3459

Otvoritev gostilne.

Slav. občinstvu in p. n. starim gostom

vključno naznanjavo, da

OTVORIVA dne 22. septembra

zopet staro gostilno

tik kemične tovarne na SELU

kjer bova proti zmernim cenam p. n. gostom

postregla s pristno vinskih kapljico

ter gorkimi in mrzlimi jedili. Slav. občinstvu

in p. n. gostom se priporoča v obilen obisk

in beleživa z veseložitvanjem 3454

Fran in Anica Navčič

tik kemične tovarne na Selu p. Ljubljani.

Stavbeni delovodja

in stavbeni polirji

za vodne betonske gradbe, nadalje

- mizarški delovodja -

izurjen v stavbinskem in tovarniškem

mizarstvu, SE SPREJMEJO. Ponudbe na

Vinko Majdič

3455 valjični mlin, Kranj.

Deček

ki je 13 do 15 let star, SE SPREJME

v meščansko hišo za lahko delo proti

popolni oskrbi in plači. — Naslov pove

upravnistvo „Slovenca“ pod št. 3363.

Universal-ročni mlin (Zakonito

navarov.)

Moj Universal-ročni mlin je izločen za

mlin, ki ga je izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,

izdelal, izdelal, izdelal, izdelal, izdelal,